

poradnik BIBLIOTEKARZA

Maj

5/2003

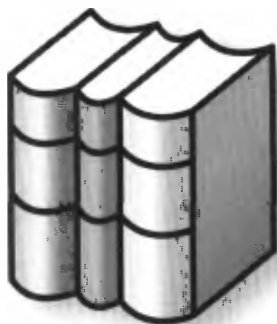
- ADAM STOPA: Opracowanie rzeczowe literatury pięknej
- Biblioteki publiczne w krajach Unii Europejskiej
- Z biblioteką do Unii Europejskiej
- Edukacja europejska

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

MOL 2000+

Program komputerowy służący
do kompleksowej obsługi bibliotek
w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach.

Ułatwia pracę w bibliotece:

- ☐ umożliwia prowadzenie pełnej ewidencji zbiorów
- ☐ tworzy elektroniczne katalogi
- ☐ rejestruje wypożyczenia, kontroluje zaległości
- ☐ sporządza czytelnym sprawozdania statystyczne
- ☐ drukuje karty katalogowe, księgi inwentarzowe itp.

Przekształca bibliotekę
w nowoczesną pracownię informacyjną:

- ☐ umożliwia sprawne wyszukiwanie informacji
- ☐ pozwala na przeglądanie katalogów i zestawień bibliograficznych za pośrednictwem szkolnej sieci komputerowej, a nawet Internetu
- ☐ zdalnie udostępnia czytelnikom do wglądu konta wypożyczeń

Współpracuje z innymi programami firmy VULCAN:

- ☐ przejmuje dane osobowe uczniów z SEKRETARIATU UCZNIOWSKIEGO 2000
- ☐ przejmuje dane osobowe pracowników szkoły z KADR 2000

 VULCAN
ZARZĄDZANIE OŚWIECENIEM

51-657 Wrocław
ul. Kościelnicka 15
tel. (0-71) 348 01 01
faks (0-71) 348 01 03
www.vulcan.edu.pl
vulcan@vulcan.edu.pl

MOL

81-340 Gdynia
ul. Hryniewickiego 10
tel. (0-58) 620 33 53
faks (0-58) 620 33 53
www.mol.com.pl
mol@slonow.com.pl

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 5 (638), 2003

W NUMERZE

Od redaktora 2

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

Joanna Kacprzak	4	Biblioteki publiczne w krajach Unii Europejskiej
Małgorzata Grodzicka	9	Czasopisma w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego
Adam Stopa	12	Opracowanie rzeczowe literatury pięknej
Elżbieta Barbara Zybert	16	Pięćdziesiąt lat działalności Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

KSIĄŻKA

Moje lektury

Ewa Gruda	17	Wielogłos o literaturze dla młodego czytelnika
	20	Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!
Opr. J. Chruścińska

Świat książki dziecięcej

Lidia Błaszczuk	21	Inność jako wartość
Anna Zasada	22	Jan Marcin Szancer (1902-1973). Zapomniany twórca

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

Elżbieta Stefańczyk	23	Z Biblioteką do Unii Europejskiej
Katarzyna Rossienik	24	O kobietach nie tylko dla kobiet

Moja biblioteka

Anna Kowalska	25	Biblioteka – serce naszej szkoły!

WARSZTATY CZYTELNICZE

Jadwiga Granosik	26	Co wiesz o Unii Europejskiej?
Krystyna Szyszko	28	Edukacja europejska. Zestawienie bibliograficzne

Książka w sieci

Łukasz Ratajczak	31	Witryny internetowe. Elektroniczne serwisy
Katarzyna Rossienik	33	Serwis informacyjny <i>Biblioteka Pedagogiczna</i>

Pożegnania

Karol Gawin-Gostomski	34	Stanisław Krolek (1935-1992)

Listy i opinie

Małgorzata Kwiatkowska	35	Co stanie się z księgozbiorem Biblioteki Zespołu Szkół nr 4 w Stargardzie Szczecińskim?
Stanisława Niedziela	36	Ciąg dalszy polemiki w sprawie „Biblioteczki Poradnika Bibliotekarza”
	36	Głos w sprawie „Edukacji czytelniczej i medialnej”
	37	

Wi@domości

Spisy treści „Poradnika Bibliotekarza” dostępne w Internecie pod adresem <http://ebib.oss.wroc.pl/czasopisma/czas2.html> „Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy”.

Informujemy również naszych Czytelników, że mogą korzystać z adresu poczty e-mail: wyd.sbp-portal@wp.pl

Finalizują się wieloletnie zabiegi Polski o członkostwo w Unii Europejskiej. Znany jest powszechnie termin wstąpienia naszego kraju do Unii. Ale przed nami jeszcze czerwcowe referendum, podczas którego społeczeństwo polskie wyrazi swoją wolę dotyczącą przyszłości państwa. Bibliotekarze są tą grupą zawodową, która od początku opowiadała się za przynależnością Polski do UE, mając nadzieję na zdecydowaną poprawę sytuacji bibliotek i tym samym swojej pozycji zawodowej zarówno w sferze prestiżu, jak i aspektu materialnego. Biblioteki, w miarę możliwości, włączyły się stosunkowo wcześniej w akcję organizowania w swoich strukturach (lokalach), punktów (działów) informacji europejskiej, przejmując zadania informowania o Unii Europejskiej, o korzyściach i problemach wynikających z ewentualnego członkostwa dla Polski, upowszechniając standardy dotyczące prawa, ekonomii, gospodarki a także działalności bibliotek publicznych, szkolnych itp., poszerzając wiedzę nt. funkcjonowania placówek bibliotecznych w krajach unijnych. Na tym polu biblioteki polskie mają jeszcze wiele do zrobienia, tym bardziej iż w okresie przemian społecznych i gospodarczych pozwoliliśmy na stopniową likwidację infrastruktury kulturalnej. Dystans między bibliotekami krajów UE, zwłaszcza w zakresie komputeryzacji i automatyzacji wciąż jest znaczny. Ale ważna jest obecnie gotowość polskich bibliotekarzy do zmian.

W minionych latach numer majowy „Poradnika Bibliotekarza” tradycyjnie nawiązywał do problemów książki i czytelnictwa. W tym roku pierwszeństwo ma tematyka związana z Unią Europejską. Temu zagadnieniu poświęcony jest pierwszy artykuł działu <Problemy. Doświadczenia. Opinie> pióra Joanny Kacprzak pt. „Biblioteki publiczne w krajach Unii Europejskiej”. Autorka dokonała analizy porównawczej bibliotek: Danii, Finlandii, Szwecji, Austrii, Belgii, Francji, Niemiec, Irlandii, Grecji, Włoch, Portugalii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii. Europejskie biblioteki publiczne tworzą ogromną sieć placówek, obejmującą ok. 100 tys. ośrodków (w tym w krajach UE 40 tys.) i dającą zatrudnienie ponad 240 000 osób. Co roku korzysta z bibliotek 70 tys. obywateli UE. Na tle unijnych bibliotek najlepiej prezentują się biblioteki państw skandynawskich. Lektura tego tekstu pozwoli czytelnikom na dokonanie konfrontacji z sytuacją swojej placówki bibliotecznej i z pewnością zainspiruje do działań. Z problematyką Unii Europejskiej związany jest również tekst Elżbiety Stefańczyk (o wystawie „Z biblioteką do Unii Europejskiej” w Bibliotece Narodowej) oraz materiały metodyczne: zestawienie bibliograficzne nt. „Edukacja europejska” i konkurs „Co wiesz o Unii Europejskiej?”

Gorąco Państwa zachęcam do lektury artykułu dr. Adama Stopy pt. „Opracowanie rzeczowe literatury pięknej”. Znaczna część zbiorów bibliotek publicznych składa się z literatury pięknej. Jej opracowanie rzeczowe (sformułowanie w oparciu o treść książki najbardziej trafnej charakterystyki wyszukiwawczej) nie jest sprawą prostą. Adam Stopa na podstawie licznych przykładów przedstawia podstawowe zasady opracowania książek beletrystycznych. Zainteresowanych tym tematem bibliotekarzy odsyłam do najnowszej książki autora „O treści książek. Opracowanie rzeczowe piśmiennictwa”, wydanej w 2003 r. przez Wydawnictwo Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, a w roku przyszłym do oddzielnej publikacji tego autora, poświęconej wyłącznie temu problemowi.

Zapraszam Państwa już teraz do lektury numeru czerwcowego poświęconego problemom osób niepełnosprawnych w bibliotece – z okazji Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych.

Z okazji Dnia Bibliotek i Bibliotekarza życzę Czytelnikom i Sympatykom „Poradnika Bibliotekarza” wielu sukcesów zawodowych i spełnienia marzeń.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

W następnym numerze, m.in.:

- Franciszek Czajkowski: Ku bibliotekom bez barier dla osób z niepełnosprawnościami. Cz. 1
- Ewa Raczyńska: Dysleksja jest wszędzie
- Bożena Przydacz: Działalność kulturalno-edukacyjna MBP w Katowicach na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych

Na Dzień Bibliotekarza i Bibliotek

Koleżanki i Koledzy!

Zbliża się kolejny, doroczny Dzień Bibliotekarza i Bibliotek. Utrwała się dobra, środowiskowa tradycja sprzyjająca oglądowi naszych spraw. Jest ich dużo. Wiele z nich oczekuje na rozstrzygnięcia, wymagające naszego zbiorowego i osobistego zaangażowania, a zwłaszcza reakcji na brak państwowej polityki bibliotecznej.

Rangę tych spraw podkreślał ostatni list Zarządu Głównego SBP do wszystkich Koleżanek i Kolegów, jak też otwarty apel w sprawie bibliotek, przekazany parlamentarzystom. Główną i zasadniczą myśl przewodnią wymienionych dokumentów, jak też innych stowarzyszeniowych inicjatyw, jest dążenie do podniesienia rangi zawodu bibliotekarza, zgodnie z potrzebami współczesnej wiedzy i nowoczesnym warsztatem informacyjnym. Wychodzimy z założenia, że zawodowy i intelektualny status bibliotekarza wyznaczać musi jego pozycję na rynku pracy oraz w strukturze instytucji kultury, musi stanowić także podstawę jego prestiżu. Tym sprawom poświęcimy w roku bieżącym konferencję organizowaną w związku z Forum SBP we wrześniu br. w Nałęczowie.

Tak formułowane cele są rezultatem oceny polityki rządu, lokalnych władz samorządowych, a także naszych własnych usiłowań. Nie pomijamy też doświadczeń krajów, które mogą służyć dobrymi wzorcami, głównie większą troską państwa o biblioteki i ich personel; środki techniczne, lokale, place. Ich ranga rośnie bowiem w procesie integracji Polski z Unią Europejską, gdzie biblioteki, zwłaszcza brytyjskie, niemieckie i skandynawskie, stanowią inspirujący przykład dobrego gospodarowania zasobami intelektualnymi i informacyjnymi.

Do Unii zdążamy jednakże bez kompleksów. Znamy dobrze europejskie i światowe standardy – rzecz w tym, by skuteczniej wdrażać je w polskich realiach, by szerzyć o nich wiedzę wśród centralnych i lokalnych decydentów, powodować środowiskowe, mentalne zmiany w otoczeniu społecznym bibliotek na temat ich roli i funkcji. Dlatego m.in. standardy będą przedmiotem obrad osobnej konferencji krajowej w październiku br.

Tegoroczny Dzień Bibliotekarza i Bibliotek jest dobrą okazją, by sprawy powyższe przybliżyć tym, którzy zarządzają społecznym dobrem i być może zaszczyć nas obecnością w trakcie organizowanych przez ogniwa SBP uroczystości.

Proponujemy zatem, aby przewodnim motywem okolicznościowych spotkań i zebrań w kontekście czerwcowego referendum były polskie biblioteki w Europie, ich znaczenie w realizacji koncepcji społeczeństwa informacyjnego oraz rola władz państwowych i samorządowych w tym procesie. Prezentując własny i cudzy dorobek, nie unikajmy przedstawiania uzasadnionych rodzimych potrzeb. Wskazujemy na korzyści, których źródłem jest sprawnie pracująca biblioteka. Przywołajmy dane świadczące, że wirtualna nowoczesność wspomaga kulturowe i poznawcze walory książki. Uzasadniajmy swoje racje, gdyż są one zgodne z oczekiwaniami czytelników.

Od lat krzewimy pogląd, że Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jest organizacją ponad podziałami politycznymi. Niezależnie od resortowego podporządkowania łączy nas wspólny, demokratyczny ideał – powszechny dostęp do informacji i wiedzy.

Zadbajmy, aby ten ideał stał się powszechną normą. To również europejski standard.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Warszawa, kwiecień 2003 r.

PREZYDIUM
ZARZĄDU GŁÓWNEGO SBP

Biblioteki publiczne w krajach Unii Europejskiej

JOANNA KACPRZAK

Od połowy lat 90. XX w. przemiany w sferach gospodarczej i zatrudnienia zaczęły przyczyniać się do rozpowszechnienia przekonania, że informacja przekształcana w wiedzę stanowi podstawę osobistego rozwoju, a także sukcesu ekonomicznego. Pojawiły się nowe relacje pomiędzy pracą a spędzaniem czasu wolnego. Uczenie się zaczęło traktować jako działanie wymagające coraz większej elastyczności i proces trwający całe życie.

W ostatnich dwóch dziesięcioleciach nastąpił zmasowany rozwój nowych technik informacyjnych i komunikacyjnych, które – za pomocą sieci takich, jak Internet, systemy satelitarne oraz lokalne kablowe – zapewniają pełny dostęp do informacji, edukacji, rekreacji, coraz częściej bezpośrednio z miejsca pracy lub z domu.

W tym kontekście pojawiła się potrzeba kształtowania w Europie podstaw dla tworzenia i rozwoju nowych, dynamicznych sektorów gospodarki, w zgodzie z zapotrzebowaniem na bardziej wydajne i dostosowane do potrzeb użytkownika usługi publiczne, bliżej obywatela i po obniżonych kosztach.

Wobec powyższych zmian, w państwach Unii Europejskiej do głosu doszło przekonanie, że na pierwszym miejscu należy stawiać ludzi, oraz że w procesie tworzenia społeczeństwa informacyjnego polityka społeczna jest równie ważna, jeśli nie ważniejsza, niż polityka gospodarcza. Ludzie powinni panować nad informacją i nie powinna być ona wykorzystywana do manipulowania ludźmi. Zauważono również, że wirtualne życie nie jest życiem prawdziwym, a samo przedstawienie rzeczywistości – rzeczywistością nie jest. W społeczeństwie, którego członkowie funkcjonują jedynie lub głównie w rzeczywistości wirtualnej, mogą się wytworzyć poziomy stresu działające wręcz destrukcyjnie.

Powyższe procesy wywarły ogromny wpływ na wszystkie dziedziny życia i dały szansę zaistnienia i podjęcia nowych wyzwań także przez europejskie biblioteki publiczne.

Dane dotyczące ich sytuacji w poszczególnych państwach UE są skromne i niejednolite, dlatego też trudno na ich podstawie opracować jakąkolwiek analizę porównawczą, niemniej jednak postaram się

zaprezentować jak zróżnicowany jest poziom ich rozwoju.

Na tle unijnych bibliotek publicznych najlepiej prezentują się biblioteki państw skandynawskich.

Na terenie Danii, liczącej ok. 6 mln ludności zamieszkującej obszar 43 094 km², działa ponad 1 tys. bibliotek publicznych i około 50 bibliobusów, a ich zasoby tworzy ok. 27 mln książek. Rocznie wpływa ok. 1 mln 700 tys. wol. nowych nabytków oraz rejestruje się około 70 mln wypożyczeń; biblioteki te zatrudniają około 5 tys. osób¹.

Podstawowe funkcje biblioteczne są całkowicie zautomatyzowane. Wykorzystanie Internetu sterowane jest przez National Library Authority. 99% bibliotek publicznych oferuje czytelnikom dostęp do sieci. Szybko wzrasta wykorzystanie CD-ROM.

Dla dużej liczby Duńczyków nie posiadających komputerów w pracy tworzone są nowe możliwości zaznajomienia się z technikami informacyjnymi. Dużą rolę w tym procesie odgrywają biblioteki publiczne, oferujące swoim użytkownikom specjalistyczne szkolenia w tym zakresie oraz dostęp do wysokiej klasy sprzętu i oprogramowania komputerowego.

W Finlandii, na obszarze 338 144 km², zamieszkałym przez ok. pięć milionów populację, działa ponad 1 tys. bibliotek publicznych, których zbiory liczą ponad 40 mln wol. a roczny zakup przekracza 1 mln wol. Biblioteki te w 2001 r. zarejestrowały 64 mln odwiedzin oraz ok. 60 mln wol. wypożyczeń.

W 1997 r. co drugi mieszkaniec Finlandii korzystał z bibliotek publicznych, co oznacza, że 60-80% populacji regularnie korzysta z bibliotek. Największą część wydatków na biblioteki publiczne stanowią pensje dla pracowników.

Sieć tworzą biblioteki centralne zlokalizowane w poszczególnych regionach. Do zadań ich należy: koordynowanie wypożyczeń międzybibliotecznych, zarządzanie regionalnymi serwisami informacyjnymi oraz sprawowanie opieki merytorycznej nad mniejszymi placówkami. Ponad połowa bibliotek publicznych działa w ramach regionalnych sieci współpracy i większość z nich to biblioteki skom-

¹ Dla porównania: Polska, 312 685 km², ok. 38 mln ludności, ok. 9000 bibliotek publicznych.

Unia Europejska

puteryzowane, wyposażone w różnorodne systemy zautomatyzowane, przede wszystkim produkcji krajowej. Ponad 80% bibliotek szkół wyższych i publicznych oferuje dostęp online do baz danych. W Finlandii działa także biblioteka depozytowa, wspólna dla bibliotek akademickich i publicznych, finansowana przez państwo.

W 1995 r. zainicjowano specjalny projekt, którego głównym celem jest promowanie korzystania z usług bibliotek publicznych za pośrednictwem sieci rozległych oraz udowodnienie, że odgrywają one ogromną rolę jako użytkownicy, producenci i dostawcy serwisów sieciowych. Początkowo koordynatorem projektu było Fińskie Stowarzyszenie Biblioteczne, teraz Miejska Biblioteka Publiczna w Helsinkach – centralna biblioteka publiczna Finlandii.

Placówki fińskie dotowane są w równych proporcjach przez państwo i samorządy, a podstawowe usługi, zgodnie z ustawą biblioteczną, są bezpłatne. Dotacje od sponsorów stanowią margines pozyskiwanych funduszy.

W 1994 r. Ministerstwo Finansów opracowało dokument „W stronę fińskiego społeczeństwa informacyjnego”, a w 1995 r. Rada Państwa ustaliła,

że „biblioteki publiczne powinny być wspierane jako otwarte węzły informacyjne, a informacyjne serwisy sieciowe zostaną wprowadzone do systemu bibliotecznego tak szybko, jak to możliwe”.

Szwedzkie biblioteki publiczne charakteryzują się wysokim poziomem automatyzacji. Sieć obejmuje ok. 2000 bibliotek funkcjonujących na obszarze 449 964 km², w których zgromadzono ponad 40 mln książek a roczny zakup wynosi ok. 2 mln wol. Ponad 50% wydatków na biblioteki przeznaczają się na płace personelu. Liczba mieszkańców Szwecji wynosi ok. 9 mln.

Pod koniec lat 90. zaledwie 9% bibliotek było nieskomputeryzowanych, a 80% z nich planowało automatyzację. Warto podkreślić, że biblioteki publiczne częściej korzystają z zewnętrznych baz danych, niż akademickie, i są to przede wszystkim lokalne bazy szwedzkojęzyczne. Uboga jest współpraca międzybiblioteczna oparta na technikach informacyjnych, stale natomiast wzrasta wykorzystanie Internetu.

Szwedzka ustawa biblioteczna z grudnia 1996 r. gwarantuje obywatelom nieograniczony dostęp do biblioteki publicznej oraz do komputerowych baz

danych, których tworzenie powinno być powinnością każdej biblioteki. Dużą część państwowych dotacji dla bibliotek publicznych przeznaczana jest na ich działalność regionalną; dotowane są biblioteki okręgowe, centra wypożyczalniczne oraz biblioteka depozytowa, która wspomaga biblioteki publiczne w wypożyczaniu materiałów bibliotecznych i przyjmuje druki zbędne. W rządowym ustawodawstwie dotyczącym badań i społeczeństwa biblioteki są postrzegane jako jedno wielkie narodowe źródło zasobów, skupiające biblioteki państwowe oraz publiczne: miejskie i okręgowe.

Dzięki decyzji rządu wszystkie miejskie i okręgowe biblioteki publiczne oferują dostęp do Internetu przez sieć SUNET. Korzystanie z sieci jest przez pierwsze dwa lata wolne od opłat – jedynym warunkiem jest używanie Internetu wyłącznie do celów bibliotecznych.

Jeżeli chodzi o pozostałe państwa UE, to poziom rozwoju bibliotek publicznych na ich obszarach jest niejednakowy.

Austria (obszar 83 858 km², ludność ok. 8 mln): w 2000 r. na jej terenie działało 2496 bibliotek publicznych dysponujących ok. 12 mln wol. i obsługujących 1 117 882 czytelników, którym wypożyczono 16 631 024 książki. Ok. 14% populacji korzysta stale z bibliotek i weszły one w erę cyfrową z atrakcyjną ofertą dla użytkowników Internetu: od kwietnia 1998 r. na stronie WWW Austriackiego Stowarzyszenia Bibliotek można znaleźć informacje o godzinach otwarcia, adresach i zasobach wielu placówek. 61% bibliotek publicznych jest zautomatyzowanych, 40% z nich oferuje dostęp do Internetu a 20% dysponuje własną stroną WWW. Ciekawe jest to, że właśnie biblioteki publiczne jako pierwsze pojawiły się w sieci, następnie Biblioteka Narodowa, Stowarzyszenie Bibliotek Austriackich, a później dołączyły do nich biblioteki szkół wyższych i naukowe.

Sieć belgijskich bibliotek publicznych rozlokowanych na obszarze 30 528 km² liczy ponad 1 tys. placówek, w których zgromadzono ok. 35 mln książek, zarejestrowano ok. 2 mln użytkowników (ludność Belgii liczy ok. 10 mln mieszkańców) oraz ponad 50 mln wypożyczeń. Finansowane są przez sponsorów, natomiast państwo opłaca pracowników bibliotek (pokrywając do 85% ich zarobków) oraz daje fundusze na działalność bieżącą i infrastrukturę (do 60% kosztów).

Spółeczność flamandzką obsługuje 6 centralnych bibliotek publicznych, po jednej w każdej prowincji, sprawujących nadzór nad mniejszymi bibliotekami lokalnymi, posiadającymi filie i oddziały. Automatyzację pozostawiono w gestii poszczególnych bibliotek dysponujących różnorodnymi systemami zautomatyzowanymi. 65% bibliotek już zautomatyzowano lub przygotowuje się do tego procesu (wg stanu na 1.06.1995 r.).

Flamandzki katalog centralny VLACC dostępny jest w blisko połowie bibliotek publicznych na CD-ROM-ach i dyskietkach. Z danych zawartych w nim korzysta również ponad 50% pozostałych bibliotek belgijskich. Katalog tworzony jest przez 4% bibliotek publicznych (6 bibliotek centralnych oraz większe lokalne).

Środowisko francuskojęzyczne obsługiwane jest przez główne biblioteki publiczne, po jednej lub kilka w każdej prowincji. Tworzą one nieregularną sieć uzupełnianą bibliobusami. 34% bibliotek jest zautomatyzowanych. Niewystarczającą sieć uzupełniają telefoniczny i telefaksowy system informacyjny.

W maju 1998 r. pojawiło się w Internecie wiele bibliotek akademickich, specjalnych oraz kilka publicznych, ponadto Królewska Biblioteka Alberta I i Flamandzkie Stowarzyszenie dla Bibliotek. Centralna Biblioteka Publiczna w Leuven była koordynatorem trzech projektów UE dla bibliotek: SPRINTEL, REACTIVE TELEcomm oraz PubliCA.

Francja (obszar 543 965 km², ludność ok. 59 mln) dysponuje ok. 3 tys. bibliotek, które posiadają w swoich zasobach ok. 92 mln wol. książek oraz zarejestrowały ok. 5 mln czytelników.

W 2000 r. 64,8% bibliotek było zautomatyzowanych, 50% z nich umożliwiała dostęp do katalogów bibliotecznych, 39,8% było podłączonych do Internetu a 28,6% oferowało publiczny dostęp do sieci. Pod koniec lat 90. 12 bibliotek publicznych miało własne strony WWW.

W 1993 r. rząd francuski przyznał bibliotekom publicznym specjalną subwencję, dzieloną na trzy części:

- pokrycie wydatków bieżących,
- dofinansowanie na wyposażenie (budowa, rozbudowa, umeblowanie, automatyzacja i modernizacja sprzętu po pięciu latach użytkowania oraz oszczędzanie),
- dofinansowanie dla bibliotek regionalnych.

Rząd pomaga władzom lokalnym w zakupie sprzętu i oprogramowania dla bibliotek.

Na terenie Niemiec, na obszarze 357 021 km², funkcjonuje ponad 11 tys. bibliotek publicznych, w których zgromadzono ponad 100 mln wol. książek a zarejestrowały one ok. 270 mln wypożyczeń. W ostatnich latach zainicjowano tworzenie katalogu centralnego bibliotek publicznych regionu Nadrenia - Westfalia.

Biblioteki publiczne są całkowicie podporządkowane władzom lokalnym i nie dysponują własnym prawodawstwem bibliotecznym. Rząd Federalny finansuje wyłącznie specjalne projekty. Niewielka liczba placówek weszła w proces automatyzacji. Wykorzystuje się ponad 30 różnych systemów, a główną barierą hamującą postęp jest brak odpowiednich środków finansowych.

Republika Irlandii (obszar 70 273 km², ludność ok. 3 mln 500 tys.), dysponuje zaledwie ponad 500 bibliotekami publicznymi, w których zgromadzono ok. 11 mln książek. Rocznie odwiedzane są przez 77 tys. użytkowników.

Narodowa Rada Biblioteczna (*National Library Council*) zajmuje się m.in. rozpowszechnianiem wiedzy o potencjale technologii informacyjnych w bibliotekach publicznych za pomocą szkoleń, seminariów i projektów badawczych. W listopadzie 1998 r. wprowadzono w życie dokument określający strategię dla włączenia bibliotek publicznych w zakres działalności społeczeństwa informacyjnego i jego promocji wśród obywateli oraz realizacji idei edukacji ustawicznej. Dokument ten wymusza lepsze usługi, nowocześniejszą infrastrukturę oraz wzbogacanie zbiorów.

W Grecji na terenie liczącym 131 957 km² działa ok. 700 bibliotek publicznych rejestrujących 65 tys. czytelników przy ok. 10 mln 500 tys. populacji tego kraju. W bibliotekach zgromadzono ponad 10 mln wol. a zakup wynosi ponad 200 tys. wol. rocznie. Charakterystyczny jest dla nich niski poziom automatyzacji, ponadto biblioteki te nie są w stanie współpracować w sieciach, nie tworzą katalogu centralnego oraz nie prowadzą wypożyczeń międzybibliotecznych.

Na terenie Włoch (obszar 301 323 km², ludność ponad 56 mln) funkcjonuje ponad 5 tys. bibliotek publicznych podlegających władzom lokalnym – samorządom. Ponad 1 tys. z nich rozpoczęło proces automatyzacji, powyżej 100 placówek zainicjowało konwersję katalogów drukowanych. Dostęp do Internetu oferuje ponad 200 bibliotek, a efektem współpracy regionalnej i krajowej jest 19 katalogów centralnych oraz 207 katalogów pojedynczych bibliotek dostępnych przez Internet. Wiele z nich

posiada własne strony WWW i oferuje materiały CD-ROM-owe.

Włoskie biblioteki publiczne w większości przypadków są małym elementem składowym większego systemu administracji lokalnej, która poświęca niewiele uwagi usługom bibliotecznym uważając je za mniej ważne od innych sektorów. System administracyjny, od którego są uzależnione, charakteryzuje się sztywną strukturą i długim czasem oczekiwania na decyzje. W tej sytuacji trudno jest posunąć się do przodu: nawet korzystanie z pomocy konsultantów jest utrudnione zarówno z powodu braku odpowiednich regulacji prawnych, administracyjnych, jak i braku pieniędzy.

W Holandii, w ponad 1 tys. placówek bibliotecznych funkcjonujących na obszarze 41 526 km², zgromadzono ok. 41 mln książek udostępnianych 4 mln 484 tys. czytelnikom (ludność tego kraju liczy ponad 15 mln 500 tys.). 46 bibliotek publicznych posiada własne strony domowe. Zainicjowano specjalny program, którego celem będzie włączenie wszystkich bibliotek publicznych do Internetu.

W Portugalii (obszar 92 345 km², ludność ponad 9 mln 500 tys.) 124 placówki włączone są do Sieci Bibliotek Publicznych, a 16 z nich do Zintegrowanej Sieci Bibliotek Publicznych (RILP = *Public Libraries Integrated Network*). 52 biblioteki działają od 1987 r. i są zautomatyzowane, 62 placówki nie funkcjonują w żadnej z ww. sieci, zaś ciekawostką jest to, że w 89 miastach portugalskich w ogóle nie ma bibliotek publicznych.

Do najważniejszych inicjatyw podjętych w latach 90. należy utworzenie Komputerowej Sieci Bibliotek Publicznych, koordynowanej przez same biblioteki, zarządy miejskie oraz Portugalski Instytut Książki i Bibliotek, który jest odpowiedzialny za:

- szkolenie personelu i opłacanie go (do 50% zarobków),
- definiowanie zasad standaryzacji, automatyzacji i poziomu bibliotekarstwa,
- definiowanie zasad budowy katalogów i zarządzanie nimi,
- określanie parametrów dla zakupu, wypożyczeń i statystyki,
- publikowanie i rozpowszechnianie dokumentacji technicznej.

Zarządy miast odpowiedzialne są za pokrycie 50% kosztów instalacji bibliotecznych systemów komputerowych i kosztów korzystania z połączeń telekomunikacyjnych.

W Hiszpanii, na obszarze liczącym 504 782 km² funkcjonuje ok. 4 tys. bibliotek publicznych, dysponujących 40 mln książek. Roczny zakup wynosi ponad 2 mln wol. z przeznaczeniem dla ponad 5 mln czytelników – części ok. trzydziestodziesięcio-

milionej populacji hiszpańskiej). Komunikacja pomiędzy bibliotekami za pomocą sieci telematycznych jest słabo rozwinięta. W 1998 r. 20% bibliotek było podłączonych do Internetu a 19% z nich oferowało dostęp do własnych katalogów. Informacja o państwowych bibliotekach publicznych dostępna jest na serwerze Ministerstwa Kultury i Edukacji.

W Wielkiej Brytanii (obszar 243 307 km², ponad 58 mln ludności) – sieć bibliotek publicznych liczy ok. 5 tys. placówek dysponujących bibliobusami; 90% z nich jest zautomatyzowanych. W maju 1997 r. 77 bibliotek posiadało własną stronę WWW. Finansowanie bibliotek leży w gestii władz lokalnych, które utrzymują je z podatków lokalnych – 52% nakładów na biblioteki i z dotacji państwa – w 48%.

W październiku 1997 r. ogłoszono projekt „Nowa biblioteka: sieć ludzka”, przygotowany przez *Library and Information Commission* (LIC), działającą przy Departamencie Kultury, Mediów i Sportu. Program ten określa ambitne plany odnośnie pracy bibliotek publicznych w sieciach przez najbliższych kilka lat. Ponadto Komisja opublikowała w listopadzie tego samego roku dokument dot. bibliotek, informacji naukowej, rozwoju i innowacji w Wielkiej Brytanii, natomiast w maju 1998 r. – „Nowoczesność Wirtualną: tworzenie kolekcji cyfrowej” – specjalny raport stanowiący przegląd projektów związanych z digitalizacją zasobów bibliotek publicznych i archiwów.

Biblioteki publiczne odgrywają bardzo ważną rolę w rządowym programie „Techniki informacyjne dla wszystkich” (*IT for All*), którego głównym celem jest upowszechnienie wśród społeczeństwa świadomości korzyści płynących z posługiwania się technologiami informacyjnymi.

* * *

Jak widać, liczba bibliotek publicznych w państwach UE jest zróżnicowana: od 500 (Irlandia) do ponad 13 tys. (Niemcy); niejednorodny jest także poziom ich rozwoju: na jednym biegunie znajdują się np. biblioteki niemieckie czy greckie, na przeciwnym – duńskie czy szwedzkie. Niewątpliwie na podkreślenie zasługuje fakt, że biblioteki publiczne

w kilku krajach członkowskich cieszą się wyjątkowym uznaniem, dostrzega się ich znaczenie w środowiskach lokalnych oraz prowadzona jest wspierająca ich funkcjonowanie odpowiednia polityka rządowa (tak jak np. we Francji).

Europejskie biblioteki publiczne tworzą nieporównywalną z niczym sieć budynków i zasobów ludzkich, obejmującą ok. 40 tys. placówek; cała Europa – ok. 100 tys. placówek, dających zatrudnienie 240 tys. osób. Stacjonarne i/lub objazdowe biblioteki obsługują każdą społeczność, niezależnie od jej wielkości. Co roku korzysta z nich ponad 70 mln obywateli UE. Typ i zakres świadczonych usług jest zróżnicowany (uzależniony od regionu), lecz na ogół służą one zarówno rozrywce, jak i zainteresowaniom użytkowników (czytanie, wideofilmy, nagrania, reprodukcje dzieł sztuki). Biblioteki te wspierają zinstytucjonalizowane i nieformalne struktury edukacyjne, dostarczają coraz bardziej wyspecjalizowaną informację wykorzystując źródła drukowane i elektroniczne (CD-ROM-y, bazy danych online, Internet). Usługi te zmierzają coraz bardziej w kierunku specjalnych grup użytkowników: informacji biznesowej, informacji o UE, i wykorzystują zaawansowane rozwiązania techniczne. W niektórych krajach UE udział populacji zarejestrowanej w bibliotekach wynosi 50% i więcej, średnio w UE – 20%.

Te wszystkie elementy decydują o tym, że można śmiało powiedzieć: bez bibliotek publicznych odpowiedzianych przez szerokie kręgi użytkowników (tak bardzo zróżnicowanych zarówno wiekowo, jak i zawodowo), dysponujących aktualnymi zasobami informacyjnymi, funkcjonowanie we współczesnym świecie jest praktycznie niemożliwe, a przykładem może być Finlandia, w której jak już wspominałam, co drugi obywatel korzysta ze świadczonych przez nie usług.

Referat opracowano w oparciu o materiały dostępne na stronach: <http://www.cordis.lu/libraries/en> oraz <http://www.pulmanweb.org>

JOANNA KACPRZAK
Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy
– Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego

Centralna Biblioteka Rolnicza **prześle nieodpłatnie** drewniane szafki kartotekowo-katalogowe 25-szufladkowe (5x5) o zróżnicowanych wymiarach:
wysokość 63-100 cm, szerokość 86-103 cm, głębokość 41 cm.

Transport na koszt zainteresowanych.

Adres i telefon kontaktowy:

Centralna Biblioteka Rolnicza

Dział Administracyjno-Techniczny

00-950 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 66; tel. (22) 826-60-41 w. 168,

fax (22) 826-01-57

e-mail: administracja@cbr.edu.pl

Czasopisma w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego

MAŁGORZATA GRODZICKA

Podstawą działalności biblioteki są jej zbiory. W województwie świętokrzyskim zakup na 100 mieszkańców w 2001 r. wyniósł 3,5. W 6 gminach nie zakupiono żadnej książki, w 5 miasto-gminach i 13 gminach zakup na 100 mieszkańców był niższy od 1. W takiej sytuacji często czasopisma stają się ważnym czynnikiem decydującym o atrakcyjności biblioteki, decydują o postrzeganiu jej przydatności w środowisku. Wykorzystując doroczne analizy pracy zadałam pytania o stan prenumeraty, liczbę posiadanych tytułów oraz ich wykorzystanie.

Przy analizowaniu zebranego materiału korzystałam z klasyfikacji stosowanej przez „Ruch”, stosując odstępstwo tylko w przypadku czasopism bibliotekarskich oraz dla dzieci. Do czasopism przydatnych w pracy bibliotekarza zaliczyłam zarówno „Poradnik Bibliotekarza”, jak i „Guliwera”, czy „Nowe Książki”. Czasopisma te wyodrębniłam z różnych grup klasyfikacji np.: „Poradnik Bibliotekarza” z działu Nauka, Oświata, Edukacja, „Guliwera” z działu Czasopisma dla dzieci, „Nowe Książki” z działu Kultura.

Sondażem objęłam wszystkie biblioteki publiczne województwa świętokrzyskiego. Omawiam stan prenumeraty w bibliotekach ośrodków mniejszych 25 miasto-gmin i 72 gmin, gdyż w tych środowiskach sytuacja potencjalnego czytelnika jest najgorsza. Nie otrzymałam danych z 1 biblioteki miejsko-gminnej i 3 gmin.

w takiej sytuacji jest 9(!) bibliotek gminnych. Złą sytuację podkreśla fakt, iż ponad połowa pozostałych bibliotek gminnych posiada tylko do 10 tytułów. W lepszej sytuacji są biblioteki miejsko-gminne, w których połowa prenumeruje ponad 20 tytułów czasopism. Ze względu na spore rozbieżności w wielkości miasto-gmin, ich zamożności, pełnione zadania powiatowe, wśród bibliotek tej grupy istnieją ogromne różnice. Od biblioteki „wciśniętej” na piętro domu kultury, nie mającej żadnej prenumeraty, do placówki dużej, o statusie placówki powiatowej, posiadającej komputery, gdzie rocznie wydaje się na czasopisma kilkanaście tysięcy złotych.

Czasopisma prenumerowane w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego

- **Dzienniki** – posiadają prawie wszystkie biblioteki, najczęściej różne tytuły, rzadko w większym wyborze. Preferowane są gazety lokalne funkcjonujące na rynku od dziesięcioleci: połowa bibliotek obu grup dysponuje „Słowem Ludu” lub „Echem Dnia”, rzadziej wybierana jest „Gazeta Wyborcza”. „Rzeczpospolita” posiada co druga miasto-gmina i co 8 gmina.

- **Wydawnictwa wielotematyczne** – nie cieszą się powodzeniem. Jedyne „Polityka”, „Wprost” występują w ponad połowie miasto-gmin, lecz już tylko w jednej bibliotece gminnej. Pojedynczo pojawia się „Gospodyni”, „Przekrój”, „Perspektywy”, „Super Express”, „Tygodnik Powszechny”, „An-gora” – tylko w miasto-gminach.

Czasopisma w bibliotekach województwa świętokrzyskiego

Biblioteki	Czasopisma ogółem	Średnio na bibliotekę	Biblioteki posiadające wskazaną liczbę tytułów (w %)			
			0 tytułów	od 1 do 10	od 10 do 20	więcej niż 20
Miejsko-gminne	488	20	4,2	33,3	12,5	50
Gminne	621	9	13	52,2	29	5,8

Dla porównania w bibliotekach miast (bez WBP Kielce) średnio prenumeruje się 74 tytuły.

Analizując przedstawione dane wyraźnie widać różnicę w ilości posiadanych czasopism między bibliotekami gminnymi miast i gmin. Średnio biblioteka miejsko-gminna posiada ponad dwukrotnie więcej czasopism. Tylko jedna biblioteka miejsko-gminna nie prenumeruje żadnego czasopisma, gdy

Czasopisma regionalne prenumerowane są równie rzadko. Nie jest regułą, iż wszystkie biblioteki z zasięgu np. „Gazety Jędrzejowskiej”, „Tygodnika Nadwiślańskiego”, „Poniedział” posiadają je w swoich zbiorach.

Dzienniki urzędowe, resortowe prenumerowane są wyłącznie przez biblioteki większych miasto-gmin.

- **Gospodarka, rynek** – w województwie brak jest czasopism z tego zakresu w bibliotekach gminnych. Co szósta biblioteka miejsko-gminna posia-

¹ Prasa w prenumeracie: Informator III kwartał 2001. Warszawa, „Ruch” S.A., 2001.

da „Gazetę Prawną”, co siódma „Służbę Pracowniczą”. Pojedynczo takie tytuły jak: „Praca i Ty”, „Marketing i Rynek”, „Gazeta Bankowa”, „Bussinesman”.

- **Informatyka, komputery** – powolny, ale stały wzrost tempa komputeryzacji bibliotek województwa świętokrzyskiego nie znajduje odzwierciedlenia w zaopatrzeniu w czasopisma z tego zakresu. „Internet dla Każdego” posiadają 3 biblioteki miasto-gmin i 1 gminy, „PC komputer Świat” już więcej: 5 bibliotek miejsko-gminnych i 5 gminnych. Pojedynczo występują: „Chip. Magazyn komputerowy”, „Gry Komputerowe”.

- **Rozrywka, hobby, sport** – „Działkowiec”, „Piłka Nożna”, „Poznaj Świat”, „Podróże” występują w pojedynczych gminach i miasto-gminach. Jedynie „Poznaj swój Kraj” prenumeruje 5 bibliotek miejsko-gminnych.

- **Dom, rodzina** - czasopisma z tej grupy cieszą się sporym uznaniem. Co trzecia biblioteka gminna, połowa miejsko-gminnych prenumeruje „Jestem”. Niewiele mniej gmin „Panią Domu” (w bibliotekach miejsko-gminnych „Pani Domu” występuje rzadziej).

Pojedynczo można spotkać: „Żyjmy Dłużej”, „Zdrowie”, „Moje Mieszkanie”, „Poradnik Uzdrowiacza”, „Wnętrze”.

„Cztery Kąty”, „Hasło Ogrodnicze”, „Mój Piękny Dom”, „Kwiatnik” pojawiają się częściej (do 4) w bibliotekach gminnych.

sywane im zainteresowania nie są uwzględniane w prenumeracie. Tylko pojedyncze biblioteki dysponują periodykami: „Auto Świat”, „Motor”, „Motomagazyn”.

- Z działu: **Technika, przemysł** – jedno czasopismo „Elektronika Praktyczna” występuje raz, dział **Sztuka, kultura** – jest lepiej reprezentowany, ale wyłącznie w bibliotekach miejsko-gminnych: „Film” prenumerują 3 biblioteki, „Literaturę na Świecie” 2 placówki, „Spotkania z Zabytkami” 1 biblioteka.

- **Nauka, oświata, edukacja** z tej grupy prenumerowane są najczęściej „Wiedza i Życie” i „Aura” (w 9 miasto-gminach i 5 gminach każde). Rzadziej „Świat Wiedzy” w 3 miasto-gminach. Natomiast „Agrochemia” występuje w bibliotekach 5 gmin.

Pojedynczo pojawiają się także czasopisma: „Polonistyka”, „Wiadomości Ekologiczne”, „Przyjaciel Dziecka”, „Szkoła Specjalna”, „Studia Historyczne” - głównie w bibliotekach miasto-gmin.

Czasopisma dla dzieci i młodzieży

Zaopatrzenie w nowości wydawnicze czytelnika najmłodszego w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego nie zmieniło się. Dlatego też zwróciłam szczególną uwagę na prenumeratę czasopism dziecięcych, młodzieżowych i omawiam ją odrębnie.

Czasopisma dla dzieci i młodzieży w bibliotekach województwa świętokrzyskiego

Biblioteki	Czasopisma ogółem	Średnio na bibliotekę	Biblioteki posiadające wskazaną liczbę tytułów (w %)			
			0 tytułów	1-2	3-4	5 i więcej
Miejsko-gminne	84	3,5	12,5	25	33,3	29,2
Gminne	98	1,4	46,4	30,4	22	1,2

- **Prasa kobieca wielotematyczna** – jest niewątpliwym hitem bibliotek publicznych. Prenumerowane są bardzo różnorodne tytuły, często w jednej bibliotece kilka. Najbardziej popularna jest „Przyjaciółka”. Prenumerowana jest w co drugiej bibliotece obu grup. Często występuje tam, gdzie jest niewiele czasopism. Na drugim miejscu „Claudia” (choć już tylko w co trzeciej bibliotece gminnej); prawie tak samo popularna jest „Olivia”. Rzadziej w obu grupach bibliotek prenumerowana jest „Viva”. W pozostałych tytułach są większe różnice: „Twój Styl”, „Kobieta i Życie” pojawiają się częściej w bibliotekach miasto-gmin (w co czwartej), a „Poradnik Domowy”, „Naj” głównie w bibliotekach gminnych. Tylko w bibliotekach gminnych: „Na Żywo”, „Świat Kobiety”. Pojedynczo w bibliotekach obu grup: „Gala”, „Tina”, „Pani”, „Zwierciadło”.

- **Motoryzacja** – jeżeli nawet mężczyźni bywają w bibliotekach publicznych, klasycznie przypię-

Jak widać sytuacja jest bardzo zła. W 3 bibliotekach miejsko-gminnych i 32 bibliotekach gmin nie ma żadnego czasopisma dla tej grupy czytelników. Lepiej jest oczywiście w miasto-gminach, zwłaszcza tam gdzie znajdują się wyodrębnione biblioteki dla dzieci, o wiele gorzej sytuacja przedstawia się w gminach. Dodatkowo dobór tytułów pozostawia wiele do życzenia. W co trzeciej gminie jest jedno (lub dwa) czasopisma i są to tytuły dla młodzieży.

Najczęściej prenumerowane jest „Cogito”; co trzecia biblioteka gminna posiada ten tytuł i prawie wszystkie miasto-gminy. Często w miasto-gminach znajduje się „Victor” (z gmin ma co szósta), popularna jest „Filipinka”, a w gminach „Dziewczyna”. Rzadko – w 4 miasto-gminach, 5 gminach – prenumerowany jest „Młody Technik”.

² Małgorzata Grodzicka: *Dziecko w bibliotece publicznej (rozmyślania na początku wieku)*. „Poradnik Bibliotekarza” 2001 nr 6 s. 7-9.

Z czasopism dziecięcych najbardziej popularny jest „Świerszczyk”. Ma go połowa bibliotek miejsko-gminnych i co 4 gmina. Trochę rzadziej pojawia się „Płomyczek” i „Ciuchcia”. Sporadycznie „Miś”, „Kubuś Puchatek” i tylko w bibliotekach miejsko-gminnych.

Brak w bibliotekach publicznych czasopism dla dzieci nie jest spowodowany jedynie złą sytuacją finansową. Są biblioteki, w których prenumerata nie jest mała, a mimo to nie ma żadnego czasopisma dla dzieci i młodzieży. Tak jest w przypadku 2 bibliotek miasto-gmin i 11 gmin.

Czasopisma fachowe

Liczba czasopism fachowych w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego

Biblioteki	Czasopisma ogółem	Średnio na bibliotekę	Biblioteki posiadające wskazaną liczbę tytułów (w %)			
			0 tytułów	1-2	3-4	5 i więcej
Miejsko-gminne	73	3	12,5	33,3	25	29,2
Gminne	86	1,3	37,7	39,1	20,3	2,9

Trudno mówić o wykonywaniu jakiegokolwiek zawodu bez utrzymywania stałego poziomu merytorycznego, zainteresowania problemami zawodowymi, dziedzinowymi. Czasopisma zawodowe ułatwiają pracę, jednocześnie są łącznikiem ze środowiskiem. Sytuacja w bibliotekach województwa świętokrzyskiego w tym zakresie nie przedstawia się korzystnie: w 3 bibliotekach miejsko-gminnych i 26 gminnych nie ma żadnego czasopisma fachowego. Do najczęściej kupowanych należy „Poradnik Bibliotekarza”; posiadają go wszystkie pozostałe miasto-gminy, 43 biblioteki gminne. W dalszej kolejności: „Bibliotekarz” (odpowiednio 13; 16), „Nowe Książki” (13; 15), „Przewodnik Bibliograficzny” (10; 9), „Biblioteka w Szkole” (5; 7), „Guliwer” (5; 2).

W miasto-gminach pojedynczo prenumerowane są: „Bibliografia Zawartości Czasopism”, „Notes Wydawniczy”, „Przegląd Biblioteczny”. W jednym przypadku biblioteka powiatowa zaprenumerowała czasopisma fachowe dla podległych sobie bibliotek gminnych.

Nie jest to sytuacja dobra. O tyle niebezpieczna, że poziom fachowości bibliotekarzy często rzutuje na postrzeganie biblioteki w środowisku. Można zadać pytanie retoryczne: jak długo bibliotekarz nawet z wyższym wykształceniem pracujący w małej gminnej bibliotece, nie posiadający dostępu do żadnego czasopisma fachowego będzie bibliotekarzem?

Filie biblioteczne

Poprosiłam także o podanie informacji na temat prenumeraty czasopism dla filii bibliotecznych.

W obu grupach co druga biblioteka prenumeruje czasopisma także dla filii. Co szósta gmina posiada w filiach ponad 5 tytułów, co piąta do 5. W miasto-gminach jest podobnie. Zdarza się także, że bibliotekarze pożyczają sobie wzajemnie wykorzystane czasopisma.

Wypożyczanie czasopism

W większości bibliotek każda, nawet spora liczba tytułów jest za mała. Ubożenie społeczeństwa wywołuje ogromne zapotrzebowanie na wszelkie darmowe dobra. Czasopisma są wykorzystywane na miejscu w bibliotece, wypożyczane na zewnątrz,

funkcjonują stare numery, dary od czytelników. Liczba wypożyczeń nie wynika bezpośrednio z obecnej prenumeraty. Pożyczane jest bowiem to co fizycznie funkcjonuje w bibliotece. Zdarza się, że w bibliotece posiadającej małą liczbę czasopism jest tyle wypożyczeń, ile w bibliotece posiadającej ich o wiele więcej. W 12% bibliotek obu grup czasopisma nie są pożyczane na zewnątrz.

Średnio na jedną bibliotekę miejsko-gminną przypada 3200 wypożyczeń. Na jedno czasopismo 157. W przypadku tej grupy szczególnie mocno rzucają się w oczy różnice: przy 40 tytułach 1000, 6000, a nawet 16 000 wypożyczeń na zewnątrz, przy 20 tytułach od 2000 do 7000.

Średnio na jedną bibliotekę gminną przypada 1364 wypożyczeń. Na jedno czasopismo 152. Różnice indywidualne są ogromne, nie ma przełożenia liczby czasopism na liczbę wypożyczeń, choć oczywiście w gminie posiadającej najwięcej czasopism (48) jest też największa liczba ich wypożyczeń (ponad 14 000). Gminy posiadające ok. 20 tytułów notują najczęściej ok. 2000 wypożyczeń.

Podsumowując można stwierdzić, iż prenumerata zależy przede wszystkim od posiadanych środków finansowych, których wielkość nie wynika ani z potrzeb środowiska, ani wymagań bibliotekarzy. Prenumerowane czasopisma rzadko odzwierciedlają potrzeby wszystkich grup czytelnich. Większość bibliotekarzy chciałaby posiadać większą i bardziej różnorodną ofertę prasy i czasopism. Może też z mizerności środków finansowych wynika preferowanie tytułów sprawdzonych, od lat funkcjonujących na rynku, do których zarówno czytelnicy, jak i bibliotekarze zdążyli się przyzwyczaić.

Analizując dobór tytułów prenumerowanych w niektórych bibliotekach odniosłam wrażenie, iż są one kupowane pod własne kobiece zainteresowania. Dobór w wielu przypadkach mógłby być lepszy: czym kieruje się bibliotekarz gminny prenumerując kilka tytułów prasy „kobiecej” lub dwa, trzy egzemplarze tego samego fachowego periodyku i żadnego dla dzieci? Ciekawe jak wyglądałaby sytuacja gdyby bibliotekarzami częściej bywali mężczyźni, czy dominowałyby: „Tygodnik Kibica”, „Wiadomości Wędkarskie”, „Motoświat”?

Sytuacja bibliotek jawi się bardzo problematycznie. Brak nowych książek i czasopism wpędza bibliotekę w pętlę nieprzydatności, braku zaintereso-

wania, stąd często krok do podjęcia decyzji o jej likwidacji, przeniesienia do szkoły czy ośrodka kultury.

Niewątpliwie powinniśmy zwrócić baczniejszą uwagę na prenumeratę czasopism: co roku analizować posiadane środki i zamawiane tytuły. Jeżeli – mimo naszych uporczywych zabiegów – nie możemy zmienić nastawienia władz, może warto zmienić własne przyzwyczajenia? A przynajmniej spróbować.

Małgorzata Grodzicka jest instruktorem WBP
w Kielcach

Opracowanie rzeczowe literatury pięknej

ADAM STOPA

Jak zawsze, wielka i wciąż powiększająca się część zbiorów bibliotek, w szczególności bibliotek publicznych, składa się z dzieł literatury pięknej. Opracowanie rzeczowe zbiorów beletrystycznych ma dla ich czytelników znaczenie nie mniejsze (a dla wielu nawet większe), niż opracowanie pozostałych partii zbioru. Opracowanie to podlega wymaganiom takim samym jak opracowanie innych rodzajów piśmiennictwa, a polegającym na tym, by jak najlepiej oddać zawartość tekstu, by sformułować możliwie najbardziej trafną charakterystykę wyszukiwawczą.

Celem tego artykułu jest zwięzłe przedstawienie podstawowych zasad opracowania literatury pięknej. W wielu przypadkach odwoływać się będziemy do przykładów wziętych z bieżącej bibliografii narodowej – „Przewodnika Bibliograficznego”. Jest to najobfitsze i łatwo dostępne źródło opisów tekstów literackich o rozmaitym charakterze, należących do wielu literatur narodowych.

Według rozwiązań standardowo przyjętych przez „Przewodnik Bibliograficzny” i stosowanych także w bibliotekach, katalogowane pozycje otrzymują podwójną charakterystykę rzeczową, a to w postaci opisu przedmiotowego, jak i symbolu Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej.

Charakterystyki te, formułowane w odniesieniu do pozycji literackich zawierają pewne punkty wspólne, i choć każda z nich wymienia je w odmienną kolejność, to w obu wskazuje się na **przynależność danego dzieła do określonej literatury i uwzględnia rodzaj bądź gatunek literacki**. Dzięki swej budowie częstokroć uzupełniają się one wzajemnie. Powiedzmy tu od razu, że niezależnie od rodzaju charakterystyki, bibliotekarz nie ma możli-

wości zawarcia w niej oceny arcyzmu czy siły oddziaływania utworu – dzieła wybitne i arcydzieła literackie są tak samo opracowywane jak utwory niskiego lotu.

Tematy i hasła przedmiotowe potrzebne dla opisu przedmiotowego utworów literackich podano w komplecie w ostatniej, 4 edycji *Słownika języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej* (Warszawa: BN, 2001); łącznie zajmują one 25 stron pierwszego tomu (s. 415-440). Stosuje się je również przy opracowaniu omówień poszczególnych utworów dla publikacji o twórczości pisarzy i dla ogólnych prac historycznoliterackich.

Przy klasyfikowaniu utworów literackich stosuje się tablice: *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna: wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych: publikacja nr UDC-P022* (Warszawa: BN, 1997). W dziale 821 *Literatura poszczególnych języków* dają obszerny wybór gotowych, najczęściej stosowanych symboli głównych poszczególnych literatur oraz opisują metody konstrukcji symboli, zaś w dziale 82-1/-9 *Rodzaje i gatunki literackie* zawierają zbiór symboli analitycznych potrzebnych do ich znakowania, przeniesiony w pełni z pliku wzorcowego UKD.

Przy opracowaniu przedmiotowym utworów literackich podaje się hasła przedmiotowe:

- rozpoczynające się od tematów formalnych, będących nazwami rodzaju lub gatunku literackiego, do którego zaszerzegowano dane dzieło, jak: *Dramat, Opowiadanie, Powieść, Poezja*,
- określające też literaturę, z której dzieło się wywodzi – kraju (niekiedy krainy) lub języka: *Dramat angielski, Opowiadanie amerykańskie, Powieść polska, Poezja rosyjska* (tematy takie noszą nazwę językowo-etnicznych). Temat może być także sformułowany jako nazwa dla pewnej grupy literatur: *Literatura staro-cerkiewno-słowiańska*,

Literatury orientalne, Literatury skandynawskie, Literatury słowiańskie.

W wielu przypadkach bierze się pod uwagę narodowość twórcy.

Hasła przedmiotowe formułowane dla utworów literackich z reguły zawierają także określnik chronologiczny wskazujący – najczęściej przez wiek – czas powstania utworu, jeśli tylko jest on ustalony, np.: **Dramat angielski – 17 w., Komedia polska – 20 w.**

Tworząc symbol UKD dla pewnego tekstu literackiego, oznaczamy (według kolejności elementów symbolu):

- literaturę, do której tekst należy – przez oznaczenie języka lub języka i kraju,
- rodzaj i gatunek tekstu.

W pierwszej zatem kolejności w symbolu pojawia się j ę z y k utworu (często symbol taki – znakujący literaturę określonego języka – wskazuje jednocześnie na właściwą literaturę narodową). Analogicznie buduje się symbole dla prac z zakresu szerszógowej historii literatury.

Symbole tworzy się (metodą rozbudowy równoległej) z symboli podziałów wspólnych języka zawartych w tablicy Ic, będącej głównym zbiorem symboli języków. Symbole te mają wskaźnik o postaci znaku równości. Tworząc symbol potrzebny dla oznaczenia konkretnej literatury, w miejscu znaku równości podstawiamy symbol główny 821 Literatura poszczególnych języków. Przykładowo:

821.16 – literatury słowiańskie powstaje przez = 16 języki słowiańskie

821.162.1 – literatura polska powstaje przez = 162.1 język polski

821.131.1 – literatura włoska powstaje przez = 131.1 język włoski

821.411.21 – literatura arabska powstaje przez = 411.21 język arabski

821.163.1 – literatura staro-cerkiewno-słowiańska powstaje przez = 163.1 język staro-cerkiewno-słowiański.

Dzięki tej metodzie powstają wszystkie symbole główne dla poszczególnych literatur. Tablica podziałów wspólnych języka daje możliwość przejęcia odpowiednich symboli również dla takich literatur, które nie są wyraźnie wymienione pod symbolem 821, jak np. literatura baskijska: 821.361 (dzięki =361 język baskijski) albo literatura łużycka: 821.162.5 (dzięki =162.5 język łużycki).

Do symboli znakujących poszczególne literatury przypisuje się odpowiednie dla danego utworu symbole równości mówiące o rodzaju lub gatunku, np.: 821.162.1-3 – powieść polska, 821.131.1-1 – poezja włoska, 821.133.1-4 – szkice literackie francuskie, 821.112.28-36 – anegdoty żydowskie. Czerpie się je z działu 82-1/-9 Rodzaje i gatunki literackie.

Inaczej niż przy opracowaniu przedmiotowym, w polskiej tradycji klasyfikowania tekstów literac-

kich nie ma zwyczaju podawania czasu powstania tekstu. Informacji tej dostarcza jedynie hasło przedmiotowe.

I. Wskazane powyżej kryteria: kraju pochodzenia, języka utworu oraz narodowości pisarza bardzo często stapiają się ze sobą. Jest tak wtedy, gdy pisarz mieszka w swoim kraju i pisze we własnym języku, a język ten nie ogarnia innych krajów. W takich przypadkach kraj pochodzenia dzieła określa zarazem i język, w jakim ono powstało, zaś język utworu wskazuje kraj. Przykładowo:

1) Čapek Karel: **Inwazja jaszczurów.** – Warszawa: Państw. Instytut Wydawniczy, 1998. – Oryg. w jęz. czeskim. – Powieść czeska – 20 w.; 821.162.3-3

Symbol powstaje przez podział wspólny =162.3 Język czeski i podział analityczny –3 Powieść.

2) Venclova Tomas: **Rozmowa w zimie.** – Parryż; Kraków: Oficyna Literacka, 1991. – Oryg. litewski. – Poezja litewska – 20 w.; 821.172-1

Symbol powstaje przez podział wspólny =172 Język litewski i analityczny –1 Poezja.

3) Galczyński Konstanty Ildefons: **Zaczarowana dorożka i inne wiersze.** – Warszawa: „Anagram”, 1999. – Poezja polska – 20 w.; 821.162.1-1(081.2)

Opis ten jest jednocześnie przykładem dla książki będącej wyborem utworów jednego autora, należących do tego samego gatunku. Pozycje takie otrzymują tylko jedno hasło przedmiotowe. Symbol powstaje przez podział wspólny =162.1 Język polski, analityczny –1 Poezja oraz podział wspólny formy (081.2) Dzieła wybrane jednego autora (tu poetyckie), odwzorowujący fakt wyboru pominięty w hasle.

4) Lem Stanisław: **Opowieści o pilocie Pirxie.** – Kraków: Wydaw. Literackie, 2000. – (Dzieła Zebrane Stanisława Lema). – Opowiadanie polskie – 20 w.; 821.162.1-3(081.1)

Przykładowa pozycja, reprezentująca zbiór utworów pisarza; także w tym przypadku tylko podział wspólny formy (081.1) Dzieła zbiorowe jednego autora, użyty w symbolu wskazuje cechę formalną książki i uzupełnia hasło.

5) Mierzyński Witold Jan: **Okruchy wiernej nadziei.** – Płock: „Chimera”, 2001. – Miniatura literacka polska – 20 w.; Poezja polska – 20 w.; 821.162.1-1+821.162.1-3.

Dwa (czasem więcej) hasła przedmiotowe nadane jakiejś pozycji wskazują, że zawiera ona utwory literackie odmiennych gatunków. Wymienia się je również w symbolu.

6) Miłosz Czesław: **Tak mało = Così poco.** – Kraków: Wydaw. Literackie, 1999. – Tekst równoległy polsko-włoski. – Poezja polska – 20 w.; 821.162.1-1(081.2)=162.1=131.1

Pozycja, reprezentująca wcale nierzadkie wydania wybranych utworów znanych pisarzy, w których

tekstem oryginalnym towarzyszą tłumaczenia. W takich przypadkach symbol UKD pozwala odwzorować zarówno wybór, jak też – przez zastosowanie podziałów wspólnych języka – dwujęzyczność dzieła.

7) **Pieśń o poranku: wiersze młodych poetów bułgarskich.** – Warszawa: „Iskry”, 1977. – Oryg. bułgarski. – Poezja bułgarska – 20 w. – antologia; 821.163.2-1(082.2)

Wybory – należących do jednego gatunku – utworów wielu pisarzy opisuje się hasła za pomocą określenia formalnego – antologia. Odpowiada mu podział wspólny formy (082.2) Zbiory prac różnych autorów. Symbol powstał przez zastosowanie podziału wspólnego = 163.2 Język bułgarski i analitycznego – I Poezja.

8) **Borussia i ziemia i ludzie: antologia literacka / wybór i oprac. Kazimierz Brakoniecki, Winfried Lipscher.** – Olsztyn: Wspólnota Kulturowa „Borussia”, 1999. – Literatura litewska – antologia; Literatura niemiecka – antologia; Literatura polska – antologia; Literatura rosyjska – antologia; 821.162.1+821.112.2+821.172+821.161.1]-82

Ostatnia pozycja jest przykładem opracowania wielogatunkowego zbioru utworów: stosuje się ogólne hasło Literatura...; symbol powstał przez wymienienie właściwych literatur oraz przez podział analityczny – 82 Antologie. Zbiory wielogatunkowe.

II. Nie zawsze jednak przy opracowaniu mamy do czynienia z sytuacją tak klarowną, gdy język utworu wskazuje zarazem kraj jego pochodzenia. Równie często spotkamy utwory napisane w jednym z tych języków, jakimi mówi się w wielu krajach świata, jak i takie, które powstały w krajach dwu- i wielojęzycznych. Tworząc dla nich hasła przedmiotowe, podajemy cechę gatunkową utworu i posługujemy się kryteriami kraju pochodzenia utworu oraz narodowości autorów. Dla utworów takich trzeba również tworzyć pełniejsze symbole UKD – symbol literatury danego języka uzupełnia się o symbol podziału wspólnego miejsca, który staje się właściwym wskaźnikiem informującym o przynależności klasyfikowanego utworu do literatury oznaczonego nim kraju.

Bardzo charakterystycznych i bardzo często nasuwających się przykładów takich rozwiązań dostarczają:

- dzieła z obrębu literatur krajów języka angielskiego, np. powieści, w zależności od miejsca powstania opisywane jako powieść angielska, amerykańska, australijska:

McNeil Gil: Mój mały mężczyzna. – Warszawa: „Amber”, 2002. – Oryg. w jęz. angielskim. – Powieść angielska – 21 w.; 821.111-3

Herman Richard: Morze Trojańskie. – Warszawa: „Amber”, 2001. – Oryg. w jęz. angiel-

skim. – Powieść amerykańska – 21 w.; 821.111(73)-3 przez symbol (73) Stany Zjednoczone.

Proctor Candice: Harfa. – Warszawa: „Da Capo”, 2001. – Oryg. w jęz. angielskim. – Powieść australijska – 20 w.; 821.111(94)-3 przez symbol (94) Australia.

- czy inne jeszcze, rzadziej spotykane, jak np.:

Campion Anna, Campion Jane: Święty dym. – Toruń: „C&T”, 2001. – Oryg. w jęz. angielskim. – Powieść nowozelandzka – 20 w.; 821.111(931)-3 przez symbol (931) Nowa Zelandia.

Ferré Rosario: Dom nad laguną. – Warszawa: Państw. Instytut Wydawniczy, 1998. – Oryg. w jęz. angielskim. – Powieść portorykańska – 20 w.; 821.111(729.5)-3 przez symbol (729.5) Puerto Rico.

- dzieła literatury irlandzkiej powstałe w języku angielskim:

Yeats William Butler: Dramaty. – Warszawa: „Świat Literacki”, 1994. – Oryg. w jęz. angielskim. – Dramat irlandzki – 19-20 w.; 821.111(417)-2 przez symbol (417) Irlandia.

- literatury krajów języka niemieckiego, (niemiecka i austriacka):

Kalka Dieter: Wszystko to tylko teatr i inne opowiadania. – Poznań: „Obserwator”, 1999. – Oryg. w jęz. niemieckim. – Opowiadanie niemieckie – 20 w.; 821.112.2-3

Kafka Franz: Proces. – Warszawa: Prószyński i S-ka, 1999. – Oryg. w jęz. niemieckim. – Powieść austriacka – 20 w.; 821.112.2(436)-3 przez symbol (436) Austria.

- dzieła z krajów Ameryki Środkowej i Południowej, pisane w języku hiszpańskim, jak:

Borges Jorge Luis: Złoto tygrysów. – Warszawa: Prószyński i S-ka, 2001. – (Utwory Wybrane). – Oryg. w jęz. hiszpańskim. – Miniatura literacka argentyńska – 20 w., Poezja argentyńska – 20 w.; 821.134.2(82)-1+821.134.2(82)-3(081.2) przez symbol (82) Argentyna.

Fuentes Carlos: Lata z Laurą Diaz. – Warszawa: „Libros”, 2001. – Oryg. w jęz. hiszpańskim. – Powieść meksykańska – 20 w.; 821.134.2(72)-3 przez symbol (72) Meksyk.

Herrera Luque Francisco: A gdybym został królem? – Kraków: Wydaw. Literackie, 1987. – Oryg. w jęz. hiszpańskim. – Powieść wenezuelska – 20 w.; 821.134.2(87)-3 przez symbol (87) Wenezuela.

- literatura krajów języka portugalskiego (portugalska i brazylijska):

Saramago José: Baltazar i Blimunda. – Poznań: „Rebis”, 2001. – Oryg. w jęz. portugalskim. – Powieść portugalska – 20 w.; 821.134.3-3

Coelho Paulo: Na brzegu rzeki Piedry usiadłam i płakałam. – Warszawa: „Drzewo Babel”,

1999. – Oryg. w jęz. portugalskim. – Powieść brazylijska – 20 w.; 821.134.3(81)-3 przez symbol (81) Brazylia.

■ literatura belgijska w języku francuskim: Maeterlinck Maurice: Wybór dramatów. – Wrocław: Wydaw. Waław Bągiński i Synowie, 1994. – Oryg. w jęz. francuskim. – Dramat belgijski – 19-20 w.; 821.133.1(493)-2 przez symbol (493) Belgia.

Analogiczne rozwiązania przyjmuje się również dla – rzadziej u nas tłumaczonych – literatur krajów a r a b s k i c h, także zachowujących wspólnotę językową.

Teksty literackie z krajów dwu- i wielojęzycznych opracowuje się wedle tego samego klucza – kraju pochodzenia w hasłach przedmiotowych (nie zwracając uwagi na język), symbole UKD tworzy się według języka utworu uzupełnione o poddział wspólny kraju pochodzenia. Do literatur takich zaliczamy np.:

■ literaturę k a n a d y j s k ą (w języku angielskim i francuskim):

Cohen Leonard: Muzyka nieznanego: wybrane wiersze i piosenki. – Warszawa: „Da Capo”, 1999. – Oryg. angielski. – Pieśń i piosenka kanadyjska – 20 w., Poezja kanadyjska – 20 w.; 821.111(71)-1

Hébert Anne: Kamouraska: miłość i zbrodnia. – Warszawa: „Książka i Wiedza”, 1992. – Oryg. francuski. – Powieść kanadyjska – 20 w.; 821.133.1(71)-3

W symbolach obu pozycji pojawiają się właściwe języki oraz poddział wspólny miejsca (71) Kanada.

■ literaturę s z w a j c a r s k ą:

Cohen Albert: Oblubienica Pana. – Kraków: Wydaw. Krakowskie, 2001. – Oryg. w jęz. francuskim. – Powieść szwajcarska – 20 w.; 821.133.1(494)-3

Däniken Erich von: Dziedzictwo Kukulkan: powieść archeologiczna. – Warszawa: „Prokop”, 2000. – Oryg. w jęz. niemieckim. – Powieść szwajcarska – 20 w.; 821.112.2(494)-3

Symbole zawierają poddział (494) Szwajcaria.

Pośród literatur tworzonych w krajach wielojęzycznych, choć u nas rzadko tłumaczonych, warto jeszcze zauważyć literaturę południowoafrykańską – po angielsku i w afrikaans, a także literaturę pisarzy Indii – anglojęzyczną lub w którymś z rodzimych języków subkontynentu.

Trzeba podkreślić, że utwory napisane w jednym z popularnych, światowych języków, przysparzają w opracowaniu czasem kłopotu, który pojawia się wówczas, gdy nie mamy wiadomości o kraju zamieszkania autora. W takich przypadkach, choć przy ryzyku popelnienia nieścisłości, trzeba ograniczyć się do wskazania językowej tylko przynależności danego tekstu.

III. W odniesieniu do wielu utworów stosuje się w hasłach przedmiotowych kryterium języka dzieła i narodowości autora. Przede wszystkim odnosi się je do twórczości pisarzy-emigrantów, piszących w swym języku, choć mieszkających poza krajem. Obejmuje ono arcydzieła polskiej poezji romantycznej – *Pana Tadeusza* A. Mickiewicza, paryską i szwajcarską twórczość J. Słowackiego, tułacze utwory C. K. Norwida, wiele dreźnieńskich utworów J. I. Kraszewskiego. Wśród współczesnych pisarzy polskich są to m.in.: W. Gombrowicz, J. Lechoń, K. Wierzyński, G. Herling-Grudziński.

Znane i popularne są powieści i opowiadania, które napisał wywodzący się z Polski prozaik żydowski Isaac Bashevis Singer (1904-1991), od 1935 r. mieszkający w Nowym Jorku. Podstawą ich opracowania są właśnie narodowość autora i język utworów – wszystkie pisane były w języku jiddisz.

Singer Isaac Bashevis: Szosza. – Warszawa: „Muza”, 2001. – Oryg. jiddisz. – Powieść żydowska – 20 w.; 821.112.28-3

Kryterium języka dzieła i narodowości autora odnosi się jeszcze do twórczości Cyganów:

Dębicki Edward: Tel nango boliben = Pod gołym niebem: wiersze cygańskie. – Szczecin: „Albatros”, 1993. – Oryg. cygański. – Poezja cygańska – 20 w.; 821.214.58-1

IV. W ostatnim punkcie naszego przeglądu zgromadzimy utwory, które opisuje się wyłącznie w oparciu o kryterium języka. W ten sposób ma się sprawa:

■ z literaturą powstałą w języku sztucznym, jakim jest esperanto:

Andrusiewicz Mira: Amo, amoro, adoro. – Jelenia Góra: Socikultura Societo Pola Esperanto-Asocio, 1987. – Poezja esperancka – 20 w.; 821.922-1

■ z literaturą starożytnego Rzymu:

Starożytny Rzym: liryki najpiękniejsze. – Toruń: „Algo”, 2000. – (Kolekcja Liryki Światowej). – Poezja łacińska – 1 w. p.n.e.-1 w. – antologia; 821.124’02-1(082.2)

Ovidius Naso Publius: O kosmetyce twarzy pań. – Koszalin: Urszula Kurtiak i Edward Ley Wydaw. Artystyczne, 1994. – (Osobliwości Starożytne). – Tekst równol. łac.-pol. – Poezja łacińska – 1 w. p.n.e.-1 w.; 821.124’02-1=124’02=162.1

■ ze współczesną literaturą izraelską:

Oz Amos: To samo morze. – Warszawa: „Muza”, 2002. – (Kalejdoskop). – Oryg. hebrajski. – Poezja hebrajska – 20 w.; 821.411.16-1

■ dalej, biorąc pod uwagę tylko język, opracowuje się piśmiennictwo w dialekcie kaszubskim:

Kaszëbsko nôtëra: antologia powiôtstków. – Gdańsk: „Rost”, 2001. – Opowiadanie kaszubskie – 20 w.; 821.162.1’282-3(082.2)

Tablica podziałów wspólnych języka nie zawiera symboli dialektów ani gwar, dlatego też utwory kaszubskie otrzymują symbol literatury polskiej; jednakże przez użycie symbolu analitycznego '282 (oderwanego od 81'282 Dialekty. Język lokalny

i regionalny) można choć ogólnie oznaczyć fakt dialektu.

dr Adam Stopa pracuje
w Bibliotece Instytutu Filozofii i Socjologii UW

Pięćdziesiąt lat działalności Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

ELŻBIETA BARBARA ZYBERT

Pierwszego października 2001 r. minęło 50 lat inauguracji pierwszego roku zajęć w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego (IINISB UW). Jest to jedna z pierwszych polskich instytucji zajmujących się kształceniem bibliotekarzy na poziomie wyższym (pierwszą była Katedra założona w 1945 r. w Łodzi przez prof. dr. hab. Jana Muszkowskiego), ale jedyna, która istnieje nieprzerwanie od chwili swego powstania. Funkcję kierowania, wówczas jednoosobową, Katedrą i Zakładem Bibliotekoznawstwa powierzono przeniesionemu z Krakowa dyrektorowi Biblioteki Jagiellońskiej – prof. dr. hab. – Aleksandrowi Birkenmajerowi. Po śmierci profesora funkcje kierowników-dyrektorów Katedry Bibliotekoznawstwa (od 1968 r. Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej a od 1997 r. Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW) pełnili wybitni bibliotekoznawcy: doc. dr hab. Krystyna Remerowa, doc. dr Anna Czekajewska-Jędrusik, prof. dr hab. Barbara Bieńkowska, prof. dr hab. Radosław Cybulski i prof. dr hab. Marcin Drzewiecki, który kieruje Instytutem nieprzerwanie od ponad 12 lat.

Warszawskie akademickie kształcenie w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej realizowane jest jako studia dwustopniowe: licencjackie (prowadzone w dwóch wariantach: studiów trzyletnich oraz rocznych – dla absolwentów dwuletnich studiów organizowanych przez sieć szkół CEBID) oraz magisterskie studia uzupełniające, także w dwóch wariantach: dla absolwentów studiów licencjackich z zakresu bibliotekoznawstwa i dla absolwentów z innych dziedzin wiedzy.

Na magisterskich studiach uzupełniających program ma charakter specjalistycznych studiów indywidualnych: słuchacze samodzielnie określają zakres i treści szczegółowe lub korzystając z tzw. modułowych ścieżek programowych, których jest aż 14: bibliotekarstwo dziecięce; bibliografia; biblioteki w systemie oświaty; biblioterapia; dokumentacja elektroniczna i jej przechowywanie; dokumen-

tacja firmy; edytorstwo; informacja biznesowa; Internet; księgarstwo; organizacja i zarządzanie bibliotekami; systemy informacyjne/bazy danych; wiedza o dawnej książce; zautomatyzowane systemy biblioteczne i informacyjne.

W ciągu minionych 50 lat Instytut współpracował z wieloma zagranicznymi bibliotekami i instytucjami zajmującymi się akademickim kształceniem bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej. Do grona aktywnych współpracowników można obecnie zaliczyć m.in.: londyńskie City University i University of North London, Fachhochschule Hannover (Niemcy), Rijks Hogeschool IJssel and Deventer Business School (Holandia), amerykańską School of Library and Information Science w Kent State University, Ohio, izraelski Bar Ilan University w Ramat Gan czy biblioteki: POSK w Londynie i Muzeum Polskiego w Rapperswilu.

Aktualnie w Instytucie działają trzy studia podyplomowe: Podyplomowe Studia Bibliotekoznawstwa, Podyplomowe Studia Informacji Naukowej oraz Podyplomowe Studia Polityki Wydawniczej i Księgarstwa cieszące się dużym zainteresowaniem w środowisku.

Instytut jest wydawcą lub współwydawcą periodyków znanych w kręgach profesjonalistów związanych z książką, biblioteką i informacją naukową: „Guliwer”, „Zagadnienia Informacji Naukowej” i serii wydawniczych: «Manuscripta Medii Aevi Polonicae», «Nauka-Dydaktyka-Praktyka» oraz «Z badań nad Polskimi Księgozbiorem i Historycznymi». Pracownicy Instytutu są także członkami zespołów redakcyjnych m.in.: „Bibliotekarza”, „Poradnika Bibliotekarza”, „Przeglądu Bibliotecznego”, „Praktyki i Teorii Informacji Naukowej i Technicznej”, „Notesu Wydawniczego” i innych.

W 2002 r. w wyniku wizyty specjalnie powołanego ogólnopolskiego Zespołu Akredytacyjnego, Instytut uzyskał akredytację (na lata 2002-2007), która potwierdza wysoką jakość kształcenia i miejsce wśród przodujących akademickich instytutów przygotowujących specjalistów w zakresie bibliotekoznawstwa.

Dla uczczenia jubileuszu pięćdziesięciolecia działalności Instytut zorganizował konferencję nauko-

wą zatytułowaną „Nauka o książce, bibliotece i informacji naukowej we współczesnym świecie”, która odbyła się w Warszawie w dniach 26-28 maja 2003 r. W programie konferencji miały miejsce wystąpienia wybitnych przedstawicieli naszej dyscypliny tak z kraju jak i z zagranicy.

Z okazji rocznicy Instytut wydał księgę jubileuszową zawierającą informacje o programie studiów, współpracy międzynarodowej, krajowej i ze środowiskiem lokalnym, działalności koła naukowego a także o pracownikach, ich zainteresowaniach naukowych i opublikowanych pracach.

Organizatorzy jubileju wierzą, że zarówno konferencja, jak i towarzyszące temu publikacje i roz-

mowy kulturalne stanowiły doskonałe forum do wymiany myśli i podsumowania dokonań nie tylko warszawskiego Instytutu, ale dokonań wszystkich polskich ośrodków zajmujących się kształceniem. Wynika to z oczywistego faktu, że Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego nie funkcjonuje w izolacji ale w ścisłej przyjacielskiej i równoprawnej współpracy z analogicznymi instytucjami akademickiego kształcenia.

prof. dr hab. Elżbieta Barbara Zybort jest kierowniczką Zakładu Bibliotekoznawstwa IINiSB UW

KSIĄŻKA

Moje lektury

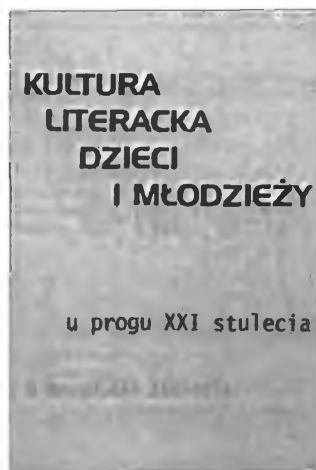
Wielogłos o literaturze dla młodego czytelnika

Koniec wieku XX mamy już za sobą, a wraz z nim różnego rodzaju głośnie podsumowania, rankingi, rozrachunki i plany na wiek następny. Wiemy już na pewno, że ubiegłe stulecie nie do końca i nie wszędzie było „stuleciem dziecka”, jak tego pragnęła Ellen Key. O patologiach i zbrodniach XX wieku można by napisać tomy. Podobnie jak o jego niezaprzeczalnych osiągnięciach. Zapewne długo jeszcze specjaliści z różnych dziedzin będą wracać do zysków i strat minionego stulecia. W pewnym sensie taki podsumowujący charakter ma również blisko trzystustronicowe zbiorowe dzieło *Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia*. Redaktorami tej pracy są wybitni specjaliści z zakresu literatury dla młodego czytelnika: Joanna Papuzińska i Grzegorz Leszczyński, a edytorem – Wydawnictwo Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej.

Wielu bibliotekarzy zapewne poznało już tę książkę – w niektórych środowiskach odbyły się jej promocje oraz prezentacje wybranych referatów. Niniejszy tekst niech zatem posłuży tym z Państwa, do których jeszcze książka z takich czy innych względów nie dotarła.

Można powiedzieć, że lektura tego dzieła to niepowtarzalna okazja do uczestnictwa – każdego czytelnika bez wyjątku – w czterodniowej konferencji poświęconej literaturze dla dzieci i młodzieży. Konferencji, podczas której można wysłuchać referatów wybitnych znawców przedmiotu: przedstawicieli środowisk akademickich, krytyków, bibliotekarzy.

Warto z uwagą wysłuchać już krótkiego referatu wprowadzającego. Mam na myśli oczywiście *Wstęp*,

pióra Joanny Papuzińskiej i Grzegorza Leszczyńskiego, gdzie czytelnik znajdzie ulubioną przez wielu studentów „wiedzę w pigułce”. Redaktorzy tomu, formułując cele, jakim ma służyć książka, zwracają uwagę na najważniejsze wydarzenia ostatniej dekady minionego wieku, począwszy od przemian politycznych i ekonomicznych, które wpłynęły na kształt zjawisk literackich, na specyfikę rynku, na upowszechnienie nowych mediów, wreszcie – ukształtowały takiego a nie innego odbiorcę.

Jako jedno z niebagatelnych zjawisk tego okresu autorzy *Wstępu* wymieniają „ożywienie refleksji badawczej nad literaturą dziecięcą”. Z radością odnotowują fakt, że – podobnie jak jest na całym świecie

cie, również i w naszym kraju literatura dla dzieci i młodzieży staje się autonomiczną dziedziną badań, z zapleczem badawczym, krytycznym i publicystycznym.

Na konstrukcję pracy składają się cztery części, zatytułowane kolejno: *W cieniu historii, Przekroje, zbliżenia, Wokół dzieł dyskutowanych, Uwarunkowania, konteksty*. W każdej z nich znajduje się po kilka (od czterech do ośmiu) różnorodnych formalnie i tematycznie tekstów o literaturze dla dzieci oraz o czytelnictwie i twórczości najmłodszych. Omówienie, choćby w kilku zdaniach, każdego z artykułów nie wydaje mi się celowe i przekraczałoby w dodatku wszelkie ramy objętościowe najdłuższej nawet recenzji. Pozwolę sobie wobec tego przybliżyć lub chociaż wymienić te z nich, które moim zdaniem są najbardziej przydatne w codziennej pracy bibliotekarskiej.

Co najmniej dwa teksty mają charakter podsumowujący i porządkujący. Ryszard Waksmund w artykule *Literatura dziecka w „Stuleciu dziecka”*. *Próba podsumowania* przedstawił bogatą panoramę zjawisk literackich w obrębie twórczości dla dzieci, biorąc za cezurę z jednej strony okres polskiego modernizmu, za przełomową – jak pisze – datą 1896, kiedy to ukazała się baśń Marii Konopnickiej *O krasnoludkach i sierotce Marysi*, z drugiej zaś wydawniczy boom ostatniego dziesięciolecia XX wieku.

Lata dziewięćdziesiąte XX w., jak zauważa autor przeglądu – przyniosły młodemu czytelnikowi taką wielość literackich propozycji zarówno nowych, jak i odzyskanych po latach cenzuralnych ograniczeń, że przekracza ona „możliwości percepcyjne nawet najbardziej chłonnego pożeracza książek”. W takiej sytuacji celowe wydają mi się wszelkie próby stworzenia kanonu młodzieńczych lektur (tu Ryszard Waksmund przypomina ideę <Złotej Biblioteki> Grzegorza Leszczyńskiego, mieszczącej propozycje kanonicznych tekstów z literatury dla młodych, do wyboru przez nauczycieli), który stanowiłby nie tylko „narzędzie edukacji literackiej, ale także podstawę porozumienia między pokoleniami i społeczeństwami różnych krajów”.

Tekst Danuty Świerczyńskiej-Jelonek *Polska literatura dla dzieci młodszych, lata dziewięćdziesiąte* z pewnością uraduje wielu bibliotekarzy, wychowawców i rodziców, bowiem stanowi wielce rzetelną próbę przybliżenia i uporządkowania polskiej prozy i poezji z lat 90. przeznaczonej dla młodszych czytelników. Autorka dokonała nie tylko przeglądu rynku wydawniczego, lecz skonfrontowała ową podaż z wynikającymi z przeprowadzonych badań czytelnicznych ustaleniami dotyczącymi rzeczywistych zainteresowań młodego czytelnika danym typem literatury. Dostarczyła nam zatem pewnej wiedzy nie tylko o tym, co możemy dzieciom do czytania zaoferować, lecz także o tym, co one zechcą od nas wziąć oraz – czym w sposób szczególny po-

winniśmy ich zainteresować stosując różnorodne formy zachęty i promocji. Jest to zatem na wskroś nowoczesna i potrzebna analiza rynku, wciąż jeszcze mało popularna w polskich mediach.

Z powyższymi tekstami korespondują dwa artykuły z części historycznoliterackiej *W cieniu historii*, przywracając czytelnikowi fragment wiedzy, którego pozbawiono go w swoim czasie ze względów ideologicznych. Tekst Joanny Papuzińskiej *By czas nie zaczął* – <Zeszyty Edukacji Narodowej> przynosi omówienie serii wydawniczej <Zeszyty Edukacji Narodowej>, ukazującej się w drugim obiegu w latach 1982-1989, przeznaczonej dla uczniowskich kół samokształceniowych, zaś tekst Anny Marii Krajewskiej *Zerwany most. Wznowienia międzywojennej literatury młodzieżowej o latach 1914-1920* to omówienie wydanych po latach książek beletrystycznych o treściach nawiązujących do wydarzeń z lat I wojny światowej i okresu II Rzeczypospolitej oraz próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego obecnie te lektury nie są w stanie poruszyć młodego czytelnika w takim stopniu, jak mogłyby to uczynić nawet jeszcze trzydzieści lat temu.

Godnym polecenia wydaje się również przegląd *Portrety wybranych czasopism poświęconych grom komputerowym*. Autor artykułu, Jacek Stącel, podjął próbę uporządkowania materiału jeszcze nie opisanego i uczynił to z dużą rzetelnością. Tekstu należy szukać w części IV – *Uwarunkowania, konteksty*. W tej samej części redaktorzy tomu zamieścili omówienie literatury fachowej, która pojawiła się w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku. Tego jakże potrzebnego przeglądu dokonała Grażyna Lewandowicz, dołączając do tekstu charakteryzującego ważniejsze dokonania w tej dziedzinie uporządkowaną bibliografię *Literatura o literaturze*, zawierającą ponad sto pozycji.

Jak można zauważyć, w wielu artykułach zawartych w omawianej pracy powraca literacki motyw domu. Treści poszczególnych wypowiedzi dopełniają się, tworząc jedyną w swoim rodzaju mitologię dzieciństwa, przede wszystkim – polskiego dzieciństwa.

Artykuł Krystyny Heskowej-Kwaśniewicz *Radość wzrostu i rozpacz zniszczenia, czyli o „Zielu na kraterze”* Melchiora Wańkowicza przywołuje święty mit Domu wypełniony treścią konkretnego ogniska rodzinnego, a zarazem będący uogólnieniem, symbolem Arkadii dzieciństwa. I choć opisany tu Wańkowiczowski Domeczek rozpada się, bo zarówno budynek, jak i rodzinę niszczy wojna, to jednak ważne jest to, że siła niszcząca jest siłą zewnętrzną – Domeczek opiera się jak długo jest to możliwe, w pewnym okresie staje się Arką Noego, zawsze będąc miejscem ocalenia: metaforycznie – najświętszych wartości, dosłownie – życia. Tragiczne dzieje Domu układają się jednak w pewien porządek linearny – dojrzewając, porzucamy Arkadię dzieciństwa lub też zostajemy z niej brutalnie wyparci. Inne

spojrzenie na ów raj utracony znajdujemy w artykule Grzegorza Leszczyńskiego *Nie ma drogi do Raju*. Przywołane tu literackie wersje mitu dzieciństwa w mniejszym stopniu podtrzymują jego spójność, co dokonują swoistej demitologizacji. Dzieciństwo rozpada się na raj i piekło. „Jedna strona bezpieczna, druga destrukcyjna; jedna pełna ciepła, druga przepełniona lękiem; przeciwstawne i dopełniające się jak bieguny Ziemi. (...) Dzieciństwo nie stanowi już żadnej sfery sacrum, nie jest czasem świętym, do którego powrót gwarantuje bezpieczną przystań w świecie meandrow wieku dojrzałego”.

Pogłębione studium problematyki domowej i rodzinnej w polskiej literaturze dla młodego czytelnika stanowi tekst Gertrudy Skotnickiej *Jaka jesteś polska rodzino we współczesnej beletrystyce dla dzieci i młodzieży?* Zawiera on przegląd literackich egzemplifikacji różnorodnych problemów rodzinnych, zdefiniowanych z wielu punktów widzenia: socjologicznego, psychologicznego, filozoficznego i historycznego. Dużym atutem artykułu G. Skotnickiej jest rzetelna bibliografia omówionych tekstów beletrystycznych oraz literatury przedmiotu.

W kręgu tematyki rodzinnej pozostają również teksty składające się na część III pracy, zatytułowaną *Wokół dzieł dyskutowanych*. Czytelnik znajdzie tu ciekawy artykuł teoretyczny Anny Frindt *Antypedagogika jako nowy nurt wychowania – realizacja hasel antypedagogicznych we współczesnej szkole* oraz m.in. omówienia twórczości takich pisarzy, jak Roald Dahl (pióra Michała Zająca) i Małgorzata Musierowicz (trzy artykuły: Barbary i Macieja Szargotów, Anny Gomóły i Ewy Ihnatowicz).

W wielu bibliotekach trwają obecnie prace nad ujednoliceniem typologii gatunkowej odnoszącej się do literatury dla młodego czytelnika. Wielce inspirującym wydaje się tekst Alicji Baluch *Sięgnąć do źródeł (o powieściach fantazmatycznych i agoralnych)*, będący próbą uporządkowania tekstów dla dzieci w ramach „literatury osobnej” (termin zaczerpnięty z teoretycznych rozważań Jerzego Cieślikowskiego). Autorka proponuje łączyć genologię utworów dla dzieci z ważnymi procesami psychofizycznymi zachodzącymi w trakcie rozwoju

osobniczego oraz z potrzebami dominującymi w poszczególnych fazach tego rozwoju. A. Baluch, podobnie jak autor *Wielkiej zabawy*, wiąże literaturę dla najmłodszych ze spontaniczną twórczością dziecięcą. Właściwą następnemu etapowi rozwoju może być synkretyczna bajeczka dziecięca, kolejnemu – np. książki o dojrzewaniu utrzymane w stylistyce *fantasy*, takie jak *Lustro pana Grymasy* Doroty Terakowskiej, czy *Rok smoka* Joanny Rudniańskiej. (Przy okazji powieści inicjacyjnej autorka nawiązała do zaszczeplonej na polskim gruncie przez Marię Janion koncepcji powieści fantazmatycznej). Odpowiedzią na dziecięcą potrzebę zadawania pytań są zdaniem A. Baluch powieści nazywane agoralnymi (z grek. *agora*: rynek, miejsce obrad), oparte na dialogu ucznia z mistrzem, takie jak *Świat Zofii* Josteina Gaardera, czy *Podróż Teo* Catherine Clément.

Jak widać z powyższych kilku przykładów, artykuły zawarte w omawianym tomie mogą stanowić trudną do przecenienia pomoc w codziennej pracy bibliotekarza, nauczyciela, pedagoga. Porządkują, informują, inspirują i intrygują. Czasami przynoszą odpowiedzi, czasami pytania. Zawsze pokazują bogactwo problemów. Wielu ciekawych tekstów zabrakło w dzisiejszym omówieniu, tym goręcej zachęcam więc do sięgnięcia po książkę *Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia*, która wraz z niedawno wydanym *Słownikiem literatury dziecięcej i młodzieżowej* (Ossolineum 2002) stanowi nieocenione kompendium wiedzy o literackiej twórczości dla dzieci i młodzieży.

EWA GRUDA

kierownik Muzeum Książki Dziecięcej
Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy

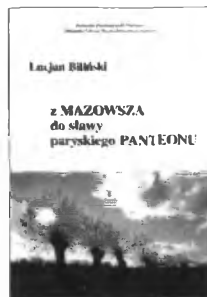
- Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego

Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia. Praca zbiorowa pod red. Joanny Papuzińskiej i Grzegorza Leszczyńskiego. Warszawa: Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, 2002.

Z Mazowsza do sławy paryskiego Panteonu

To tytuł najnowszej książki Lucjana Bilińskiego, wydanej w kwietniu 2003 r. - przez Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy. Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego. Autor kilkuset publikacji naukowych, popularnonaukowych i zawodowych dotyczących problematyki edytorstwa, czytelnictwa, upowszechniania kultury tym razem napisał książkę o Marii Skłodowskiej-Curie. Wydawnictwo ukazało się w 100. rocznicę przyznania naszej wybitnej rodaczce Nagrody Nobla (1903). Promocja tej interesującej książki odbyła się w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy. Bibl. Gł. Woj. Maz. - w dniu 25.04.2003 r. Imprza zgromadziła wielu bibliotekarzy, muzealników, współpracowników, przyjaciół i sympatyków autora. Treść książki przybliżyła czytelnikom Danuta Kędzierska, a autor zapoznał zaproszonych gości z genezą powstania utworu i przebiegiem pasjonującej, intelektualnej przygody, jaką była praca nad opracowaniem życia i twórczości naukowej naszej wielkiej uczoney. Książka z pewnością przyczyni się do popularyzacji w Polsce i na świecie wielkiego dorobku Marii Skłodowskiej-Curie, wskazując - w dobie wejścia Polski do Unii Europejskiej - na jej polskie, mazowieckie korzenie.

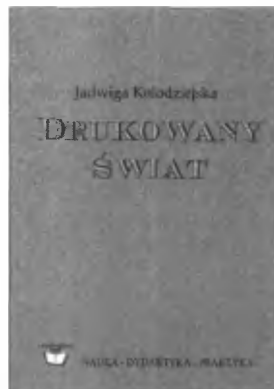
(J. Ch.)

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

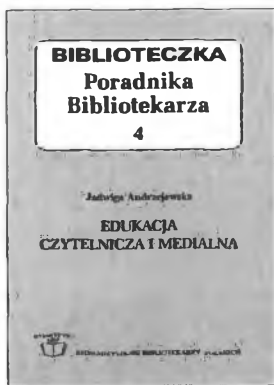
Jadwiga Kołodziejska: Drukowany świat. Warszawa: Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2003 – 140 s. < Nauka - Dydaktyka - Praktyka>. 63.

Pomysł napisania tej książki powstał w związku z prowadzonym przez autorkę wykładem monograficznym dla studentów Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW. Celem jej jest pokazanie problemów współczesnego bibliotekarstwa na tle ogólniejszych zjawisk społecznych, w których działa biblioteka (gospodarka, komunikacja społeczna, kultura). To, co się dzieje wokół biblioteki i to, co jest dla niej charakterystyczne nie tylko określa teraźniejszość, ale determinuje przyszłość – tak pisze J. Kołodziejska we wstępie do tej interesującej i jak zwykle pobudzającej do myślenia pracy. Wiedza o funkcjonowaniu biblioteki wymaga rozumienia kontekstu społecznego, jego charakteru i zmienności. Autorka zastanawia się czym jest dla biblioteki proces globalizacji w gospodarce, kulturze i jakie społeczne skutki przyniesie zarówno dla jednostki, jak i społeczeństwa. Sytuację współczesnych bibliotek determinuje bowiem gospodarka rynkowa, polityka. Stąd też ogromna potrzeba rozumienia i znajomości przez bibliotekarzy wiedzy o przestrzeni społecznej. Książka składa się z 8 rozdziałów: 1) Piśmienność-informacja-biblioteka, 2) Biblioteki w zmieniającym się świecie, 3) Biblioteka w przestrzeni publicznej i samorządowej, 4) Biblioteka w środowisku lokalnym, 5) Biblioteki w Polsce i innych krajach, 6) Uczyć się w bibliotece, 7) Inwestować w badania, 8) Międzynarodowa współpraca bibliotek. Podstawowe treści uzupełniają: podsumowanie, bibliografia i streszczenie w j. angielskim.

Treści zawarte w tej książce powinny zachęcić czytelników do krytycznego myślenia i wyzwolić wśród bibliotekarzy (tych obecnych i przyszłych) inspirację do efektywnego (podpartego teoretyczną wiedzą i doświadczeniem) działania biblioteki w szeroko rozumianym środowisku społecznym. Ta publikacja, podobnie jak 18 innych książek prof. Jadwigi Kołodziejskiej znajdzie z pewnością wielu czytelników, i jak zwykle poprzez jasność wywodu i emocjonalny i zarazem sugestywny stosunek do omawianych problemów pobudzi nas do działania.

Jadwiga Andrzejewska: Edukacja czytelnicza i medialna. Poradnik metodyczno-programowy dla wszystkich typów szkół i bibliotek. Warszawa: Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2003 – 34 s. < Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza>.4.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 26.02.2002 r. w sprawie podstawy programowej w zreformowanej szkole przewiduje realizację ścieżek edukacyjnych. Jedną z nich jest edukacja czytelnicza i medialna, przewidziana w podstawie programowej do realizacji w klasach IV-VI szkoły podstawowej, I-III gimnazjum, liceum ogólnokształcącego, profilowanego i technikum. Jadwiga Andrzejewska – autorka licznych prac z zakresu działalności bibliotek szkolnych i pedagogicznych – tym razem przedstawia ramowy program edukacji samokształceniowej (czytelniczej i medialnej) oraz omawia specyfikę tej problematyki (rodzaje edukacji czytelnicznej i medialnej, jej organizację w szkołach, cele, formy realizacji, rolę nauczycieli bloków przedmiotowych w zakresie kultury czytelnicznej i medialnej uczniów, zadania bibliotekarzy szkolnych i innych bibliotek w realizacji tej ścieżki.

Publikacja przeznaczona nie tylko dla bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych; jako materiał metodyczny powinna znaleźć się w każdej bibliotece publicznej.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

■ Inność jako wartość

Inność często budzi niechęć i lęk. Zaobserwować to można zwłaszcza w środowiskach uporządkowanych, jednorodnych, tradycyjnych – a więc raczej nie na wszelkiego rodzaju kresach i pograniczach, gdzie różnorodność ludzi, bogactwo obyczajów, wielość zajęć jest czymś naturalnym i oczywistym.

Gdzież zatem lepiej obserwować reakcje na inność jak nie w miejscu będącym odwrotnością wyżej wymienionych? Na przykład w małym brytyjskim miasteczku. W wyobrażeniu potocznym stanowi ono przecież konserwatyzm we wszelkich możliwych odmianach.

Tam właśnie toczy się akcja książki Judy Waite *Eclipse*, jednej z czterech powieści cyklu *<Uzdrowiacz koni>*. Pozostałe tytuły to *Puzel*, *Szafir* i *Gwiazda*. Głównym bohaterem książki jest cygański chłopiec Nicky Ghiselli, który zamieszkał w miasteczku Maybridge z rodzicami. Przeprowadzka ta odbyła się wbrew jego woli. Nicky nie chciał wyjeżdżać i z tęsknotą wspomina Beech Forest – obóz cygański, gdzie pozostali jego krewni i przyjaciele, a przede wszystkim ukochany dziadek. Do Beech Forest jeżdżali wędrujące rodziny cygańskie; miejscowi okazali im życzliwość i traktowali mieszkańców obozu jak wszystkich innych sąsiadów. Nicky znalazł w nowym miejscu przyjaciół, no i gdyby nie musiał tyle czasu spędzać w szkole... Nie, nasz bohater nie jest leniwy, ale konieczność przebywania każdego dnia przez kilka godzin w zamkniętym pomieszczeniu jest dla niego prawdziwą torturą.

Przybyszowi jest zawsze trudno w obcym miejscu – nowi sąsiedzi, inne zwyczaje... Lecz po pewnym czasie każdy wpasowuje się jakoś w miejscową społeczność i znajduje w niej swoje miejsce. Konflikt rodziny Ghisellich z mieszkańcami Maybridge ma jednak głębsze podłoże. Ich niechęć do nowych sąsiadów to w dużej mierze bardzo stara i spotykana na całym świecie niechęć ludności osiadłej do wiecznych wędrowców. Tutaj są nimi Cyganie.

Nomadowie zawsze symbolizowali wolność, nie poddawali się bowiem żadnej władzy. Trudno było sprawować nad nimi kontrolę, bo nie mieli stałego miejsca zamieszkania, a swój dobytek wozili ze sobą. Ludziom ceniącym nade wszystko ład i porządek (w każdym znaczeniu tego słowa) Cyganie jawili się więc jako osobnicy niebezpieczni. Swoim stylem życia poddawali niejako w wątpliwość cnoty tak cenione przez społeczności osiadłe: przywiązanie do ziemi, na której (i z której) się żyje, trwanie jako wartość samą w sobie, niezmienność, bezpieczeństwo i pewność jutra, no i stabilizację materialną.

Cyganie również stronili od obcych. Utrzymywali z nimi tylko najniezbędniejsze kontakty, nie dążyli

jednak do bliższych związków. Potępiali, podobnie jak ludzie osiadli, mieszane małżeństwa, toteż i ta najbardziej naturalna droga do wzajemnego poznawania się była w zasadzie zamknięta. Oczywiście, zdarzały się wyjątki, ale pozostawały – wyjątkami właśnie. Znajdowało to swoje odbicie w literaturze. Wystarczy sięgnąć do powieści dziewiętnastowiecznej; Cyganie często bywali tam postaciami negatywnymi. Jednak nie zawsze: symbolizowali też ducha walki i oporu przeciw zatechłym „wartościom”, nosili w sobie tajemnicę. Uosabiali przy tym ducha przygody, za którą tęskni każdy z nas, pragnąc dowiedzieć się, dokąd prowadzi droga ginąca za horyzontem.

Po tej dygresji wróćmy do Nicky'ego i jego trudnego życia w Maybridge. Musiał stawić czoło niechęci wielu mieszkańców miasteczka do obcych: obcych podwójnie – jako przybyszów i jako Cyganów. Miał jednak coś, co go wyróżniało pozytywnie, nawet w oczach konserwatywnych sąsiadów: dar pomagania koniom. Umiał nawiązać kontakt z każdym z nich, uspokoić przerażone zwierzę, zrozumieć istotę jego problemu.

Anglicy potrafią docenić podobny dar, kochają bowiem zwierzęta, a szczególnie konie. W wielu angielskich książkach dla dzieci i młodzieży konie przedstawiane są z sympatią i prawdziwą znajomością ich natury. Liczne pokolenia małych wyspiarzy wychowały się na mądrej i wzruszającej książce Anny Sewell *Black Beauty*, wydanej w 1877 r. najsłynniejszej zapewne powieści, której bohaterem jest koń. Autorka przedstawiła w niej dramatyczne dzieje pewnego karego konia. Książka wzrusza tym bardziej, że napisana jest w formie wspomnień zwierzęcia, które opowiada o swoim trudnym i niewesołym życiu. Być może Sewell była pierwszą pisarką (lub jedną z pierwszych), która upomniała się o prawa zwierząt. Pamiętać należy, że przez długie lata konie były wykorzystywane jako siła pociągowa zarówno na wsi, jak i w mieście. Ich los zależał wyłącznie od właściciela i często był nie do pozazdroszczenia. Dzięki książce Anny Sewell dostrzeżono wreszcie udręk tych zwierząt i wiele zmieniło się na lepsze. Powieść Sewell przetłumaczono w okresie międzywojennym na język polski (pod tytułem *Mój Kary*), a przed kilku laty wznowiono (w tym samym przekładzie). Powieść tę wydano również w dwóch nowych tłumaczeniach: jako *Czarnego Księcia* i *Czarny Diament*.

Jeśli ktoś przeczytał i polubił *Black Beauty*, polubi też historie o Nickym Ghisellim. Nicky jest bowiem jednym z tych bohaterów powieściowych, którzy przypadną do gustu miłośnikom wszystkich zwierząt, nie tylko koni. Jego życie w Maybridge, dzięki darowi uzdrawiania koni stanie się lepsze; chłopiec zdobędzie też nowych przyjaciół. Oba –

dotąd wrogie – światy zbliżą się do siebie i lepiej poznają. Inność może być bowiem wartością – inność może nas wzajemnie wzbogacać. O tym również jest powieść Judy Waite *Eclipse*, jak i cały cykl <Uzdrowiacz koni>.

LIDIA BŁASZCZYK

Judy Waite: *Uzdrowiacz koni: Eclipse*. Warszawa: Świat Książki, 2001.

JAN MARCIN SZANCER (1902-1973) Zapomniany twórca

Właśnie tak zatytułowana została wystawa, którą do 10 stycznia 2003 r. można było oglądać w Galerii Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej na placu Zwycięstwa w Oleśnicy. Poświęcona jest ona artyście, który urodził się dokładnie sto lat temu. Na pewno niejednen z nas zapyta: „Kim jest Szancer?””, chociaż do dzisiaj w wielu domowych bibliotekach znajdziemy książki z ilustracjami tego wybitnego twórcy, a nade wszystko wielkiego przyjaciela dzieci – o czym świadczą jego słowa „Kocham dzieci i żałuję, że stają się dorosłymi”.

Ogromny wkład w zorganizowanie wystawy wniósł Bogdan Koleszyński, gdański kolekcjoner, który przez ponad 20 lat gromadził materiały dotyczące Jana Marcina Szancera i udostępnił je oleśnickiej bibliotece. Ponadto, dzięki staraniom Danuty Obrębskiej-Kubik, na wystawie znalazły się eksponaty pochodzące z prywatnych zbiorów Haliny i Czesława Obrębskich, Czesława Panka, Ireny i Tadeusza Żuławińskich, a także z księgozbioru biblioteki.

Prezentowane materiały (ilustracje książek, okolicznościowe i świąteczne pocztówki, plakaty, ekslibrisy, znaczki pocztowe, zdjęcia scenografii teatralnych i filmowych) świadczą o ogromnym zróżnicowaniu prac J. M. Szancera, aczkolwiek stanowią zaledwie cząstkę dorobku „wielkiego czarodzieja kreski”, który wykonał ilustracje do około 310 książek – z literatury polskiej i powszechnej – wznowianych do dnia dzisiejszego. Nawet ta częściowa ekspozycja pozwoliła na przywołanie pamięci, a zarazem przybliżenie sylwetki mistrza ilustracji nowemu pokoleniu młodych czytelników.

Spośród zgromadzonych eksponatów, podzielonych chronologicznie – według kolejnych etapów życia i działalności twórcy – wylania się obraz wszechstronnej, niezmiennie pracowitego artysty o niepowtarzalnej wyobraźni i ogromnym poczuciu humoru, który zjednywał i miejmy nadzieję, że dzięki wystawie nadal będzie zjednywał czytelników małych i dużych. Dlatego warto pokrótce przypomnieć przebieg jego działalności artystycznej.

J. M. Szancer rozpoczął karierę jako rysownik i karykaturzysta, publikując dawcinnie rysunki na

łamach prasy. Kontakt z gazetą obudził w nim pasję dziennikarską, w związku z czym zaczął pisać felietony i ilustrować je własnymi rysunkami. Swoją talent wykorzystywał również przy tworzeniu dekoracji i kostiumów dla potrzeb teatru i filmu, między innymi do *Zemsty nietoperza*, *Moralności pani Dulskiej*, *Pana Twardowskiego*, *Nad Niemnem*. Największą sławę przyniosły mu jednak ilustracje książkowe. Już przed wojną zilustrował *Bajki z tysiąca i jednej nocy* czy *Historię Polski* Kazimierza Żimowskiego. Bajki przenosiły J. M. Szancera w inny świat, świat wyobraźni, dlatego nawet w czasie wojny nie zaniedbał swojej twórczości. Powstały wówczas rysunki do *Pinokia*, *Baśni Andersena* i 15 innych książek, które niestety spłonęły w czasie powstania warszawskiego.

Ważnym etapem w życiu J. M. Szancera była współpraca z czasopismami dla dzieci „Świerszczyk”, „Plomyl”, „Plomyczek”, „Przyjaciół”, dlatego organizatorzy wystawy zadbałi o to, aby i one znalazły się w gronie eksponowanych materiałów.

Sztuka „wirtuoza kreski” osiągnęła szczytowy rozwój w latach 1951–62. W tym czasie powstały najpiękniejsze ilustracje do książek i chociaż ilustrował także klasyków: A. Mickiewicza, J. Słowackiego, A. Fredrę, H. Sienkiewicza, B. Prusa i J. Krasińskiego, to największą sławę przyniosły mu ilustracje do książek dla dzieci *Lokomotywa*, *Akademia pana Kleksa*, *Brzechwa dzieciom*, *O krasnoludkach i sierotce Marysi*, *Dziadek do orzechów*, *O Janku, co psom szyl buty* i wiele innych. Książki te z charakterystycznymi, typowymi dla J. M. Szancera ilustracjami, cieszą nasze oczy do dziś, ale nie tylko, bowiem i uczą, wywołują pasję poznawania świata, budują wizję zaczarowanego świata wyobraźni. Na trwałe pozostają w pamięci dzięki bogactwu kolorów, kształtów, wierności ilustrowanemu tekstowi. Dzięki temu doskonale współpracował z najlepszymi poetami – J. Tuwimem, L. Staffem, J. Brzechwą, którzy cenili jego bogatą wyobraźnię i wytworny smak.

Organizatorzy wystawy chcieli zwrócić również uwagę odbiorców na uczucia, jakimi J. M. Szancer darzył swoich najbliższych – żonę Zofię, córkę Małgorzatę oraz syna Janka, których uwiecznił na szkicach i przyjaciół – poetów, do których utworów wykonywał znakomite ilustracje.

Wystawa umożliwiła zwiedzającym zetknięcie się z pracami artysty, które wzbudzają zachwyt, emanują ciepłem, lekkością, napawają serca ogromną radością. Zarówno młodzież, jak i dorośli przypomnieli sobie książki z dzieciństwa, dalekie i tak odmiennie od prostych „disnejowskich” ilustracji.

ANNA ZASADA

dyrektor
Powiatowej i Miejskiej Biblioteki
Publicznej w Oleśnicy

Z Biblioteką do Unii Europejskiej

*Szanuj nabyte umiejętności, o dziecię Europy.
Dziedzicu gotyckich katedr; barokowych kościołów
I synagog w których rozbrzmiewał płacz krzywdzonego ludu.*

Czesław Miłosz *Dziecię Europy*

Słowa te wprowadzają odwiedzających narodową książnicę w świat wystawy „Z Biblioteką do Unii Europejskiej”, której uroczyste otwarcie odbyło się w Bibliotece Narodowej 13 marca 2003 r.

Ekspozycja została zorganizowana pod patronatem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego w roku jubileuszu 75-lecia istnienia Biblioteki Narodowej. Otwarcia wystawy dokonał dyrektor Biblioteki Michał Jagiełło. Prezydenta RP reprezentował minister Dariusz Szmyczycha, który odczytał list Prezydenta do organizatorów wystawy. Ponadto uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Ministerstwa Kultury – wiceminister Maciej Klimczak, a także dyrektorzy bibliotek publicznych, naukowych i specjalistycznych oraz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Koncepcję wystawy przedstawiła zebranym Komisarz wystawy – Elżbieta Stefańczyk.

Celem zorganizowanej w roku jubileuszowym wystawy „Z Biblioteką do Unii Europejskiej” jest zaprezentowanie zbiorów BN odnoszących się do idei zjednoczonej Europy, poprzez prezentację jej kulturowych korzeni, pięćdziesięciu lat funkcjonowania Unii Europejskiej oraz ukazanie roli, jaką pełnią lub mogą spełniać biblioteki w procesie integracji Polski z UE.

Ekspozycja składa się z trzech części: 1. *Korzenie Europy*, 2. *Unia Europejska*, 3. *Europejska współpraca bibliotek polskich*.

Część zatytułowana *Korzenie Europy* składa się z dwóch działów: *Duchowe podstawy Europy i Idee zjednoczeniowe w przeszłości*.

Zaprezentowano europejską tożsamość i jej źródła oraz wizję jej jedności, stopniowe dojrzewanie myśli dającej się ująć w tezę: Europa powinna się jednoczyć w imię wartości, a nie przeciwko komuś lub czemuś. Egzemplifikacją tej dojrzałej samoświadomości Europy jest właśnie dział *Duchowe podstawy Europy*.

Pośród najcenniejszych eksponatów tej części wystawy są m.in.: oryginalne wydania dzieł Owidiusza i Marsyliusza z Padwy, a także Komentarz do *Polityki* Arystotelesa napisany przez Tomasza z Akwinu.

W dziale *Idee zjednoczeniowe w przeszłości* pokazano (w układzie chronologicznym) rozmaite idee zjednoczeniowe i ich pomysłodawców, poczynając od Karola Wielkiego przez Ottona III, Dantego, Piotra Dubois, Filipa de Mezieres, Jerzego z Podiebradu, Piusa II, Erazma z Rotterdamu, Emeryka Cruce, J. A. Komenskogo, Williama Penna, J. J. Rousseau, Voltaire’a, I. Kanta, A. J. Czartoryskiego, W. B. Jastrzębowskiego, G. Mazziniego, V. Hugo, R. Coudenhove-Kalergi, A. Brianda, W. Churchilla, Denisa de Rougemonta.

W drugiej części ekspozycji – *Unia Europejska* – przedstawiono w układzie chronologicznym ostatnie półwiecze integracji Europy i historię Unii Europejskiej jako organizacji, a także związki kulturowe między Polską a krajami Europy Zachodniej.

Obecność polskiej kultury w Europie przejawia się w tłumaczeniach twórczości polskich poetów, prozaików oraz w uznaniu, jakim cieszy się polska literatura w Europie, czego wyrazem są liczne nagrody europejskie dla polskich twórców. Warto wymienić przykładowo nagrodę literacką Isola d’Elba przyznaną w 1964 r. Kazimierzowi Brandysowi za wydany we Włoszech zbiór eseistycznych rozważań *Listy do Pani Z.* czy zachodnioniemiecką nagrodę im. Petrarke (Petrarca-Preis) dla Zbigniewa Herberta, przyznaną poecie w 1979 r., a także Literackie Nagrody Nobla dla Czesława Miłosza i Wisławy Szymborskiej. Ponadto można zobaczyć przykłady stałej obecności europejskiej literatury w Polsce poprzez liczne tłumaczenia takich twórców, jak chociażby: Samuel Beckett, Jean Paul Sartre, George Orwell, Albert Camus i wielu innych autorów zagranicznych.

Autorzy wystawy prezentują wybrane przykłady wydawnictw drugoobiegowych oraz publikacji wydawanych za granicą dotyczących miejsca Polski w Europie.

Procesy integracji europejskiej ilustrują kalendaria, mapy i wycinki prasowe. W gablotach umieszczono książki i czasopisma znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej, dotyczące piśmiennictwa na temat integracji europejskiej.

W trzeciej części wystawy – *Europejska współpraca bibliotek polskich* – przedstawiona jest działalność bibliotek polskich na rzecz europejskiej współpracy, sposoby informowania o integracji europejskiej, udział w programach unijnych zmierzających do tworzenia katalogów centralnych i zasobów elektronicznych. *Godzinki XV* w. iluminowany na pergaminie, skarb BN, które prezentujemy w ory-

ginalne i w postaci dokumentu zdigitalizowanego. Prezentujemy kwestie współpracy bibliotek z administracją samorządową i społecznością lokalną oraz w ramach przygranicznych mikroregionów.

Na wystawie prezentowane są również nowe media umożliwiające pokaz zbiorów audiowizualnych i dźwiękowych oraz elektronicznych związanych z Unią Europejską i projektami bibliotecznymi realizowanymi w ramach europejskiej współpracy bibliotek.

Koncepcję i scenariusz wystawy opracował zespół pracowników Biblioteki Narodowej w składzie: Elżbieta Stefańczyk, Anna Filipowicz, Artur Kowalski, Danuta Murzynowska i Joanna Potęga. Projekt i realizacja plastyczna są dziełem Sławomira Powązki. Wystawa będzie czynna w Bibliotece Narodowej do 9 maja 2003 r.

Uroczystości otwarcia wystawy towarzyszyło wręczenie dyplomów bibliotekarzom – laureatom Konkursu wiedzy o Unii Europejskiej.

Konkurs został zorganizowany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich we współpracy z Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej, dzięki któremu możliwe było ustanowienie atrakcyjnych nagród. Udział w konkursie polegał na udzieleniu przez zainteresowanych konkursem uczestników listy dyskusyjnej odpowiedzi na 120 pytań przekazanych w 10 zestawach. Zgodnie z regulaminem, jury konkursu oceniło nadesłane odpowiedzi, wybrało prawidłowe odpowiedzi i przyznało nagrody pieniężne 13 osobom, które w punktacji ogólnej zajęły miejsca od 1 do 10.

Pierwsze miejsce i główną nagrodę zdobyła **Teresa Prokowska** (Biblioteka Szkoły Podstawowej w Bolesławcu),

Drugie miejsce uzyskała **Małgorzata Janczak** (Biblioteka Zespołu Szkół Poligraficznych w Warszawie),

Trzecie miejsce przypadło **EWIE HAŁADAJ** (Biblioteka Liceum Ogólnokształcącego w Grójcu).

Czwarte – **Wiesława Krawczyńska-Blacha** (Biblioteka Szkolna Przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Barlewiczach),

Piąte – **Justyna Stachura** (Biblioteka Publicznego Gimnazjum nr 1 w Połańcu),

Szóste – **Justyna Stoltmann-Prędką** (Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu),

Siódme miejsce ex aequo: **Halina Korytko** (Gminna Biblioteka Publiczna w Pruchniku) i **Waldemar Tycheł** (Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie),

Ósme miejsce – **Justyna Kowalska** (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Gdańsku),

Dziewiąte miejsce – zespół w składzie: **Małgorzata Szpek, Helena Woronko, Ewa Podkówa** (Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach),

Dziesiąte miejsce – **Renata Koziorowska** (Książnica Płocka).

Regulamin konkursu przewidywał również nagrody rzeczowe, czyli zestawy wydawnictw o UE, dla bibliotek, których pracownicy wzięli udział w konkursie i zajęli miejsca od 1 do 10. Ogółem zakupiono 394 książki (84 tytuły) na kwotę 12.000 zł.

Wręczenie dyplomów laureatom dokonała Dyrektor Departamentu Dokumentacji Europejskiej w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej Anna Kierzkowska oraz w imieniu ZG SBP Piotr Bierczyński, wiceprzewodniczący i Elżbieta Stefańczyk, sekretarz generalny. Spotkanie zakończył występ dziewczęcego chóru „Wiwat”, który zaprezentował utwory kompozytorów polskich i europejskich.

ELŻBIETA STEFAŃCZYK
sekretarz generalny ZG SBP

O kobietach nie tylko dla kobiet

Kobiety w historii, kobiety jako żywy towar, kobiety – działaczki – to temat kolejnej wystawy w warszawskiej Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej.

Ekspozycję zatytułowano „O kobietach nie tylko dla kobiet”. Nieprzypadkowo termin jej trwania, „zaczęły” o Dzień Kobiet (8 marca). Jej pomysłodawczyni chodziło o to, by przedstawić tematykę kobiecą inaczej; przede wszystkim skłonić do refleksji.

Spśród materiałów wyodrębniono kilka działów, m.in. *Czarownice i damy, Trzecia płęć – kobieta współczesna, Świadomość własnego ciała, Paragraf jest po Twojej stronie*. Część zbiorów, głównie wydawnictw zwartych, pochodziła z księgozbioru własnego biblioteki. Duża część materiałów informacyjnych, periodyków i broszur znalazła się na wystawie dzięki organizacjom kobiecym, takim jak: Ośrodek Informacji Środowisk Kobietych „Ośka”, „La Strada” – Fundacja Przeciwko Handlowi Kobietami, Centrum Praw Kobiet i Federacja na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, które udostępniły biblioteczne swoje wydawnictwa.

W gablotach znalazły się książki, przedstawiające kobiety w aspekcie zarówno historycznym, socjologicznym, jak i kulturowym. Ciekawostką sta-

nowiły zeskanowane winiety czasopism kobiecych sprzed ponad stu lat, m.in. „Głosu Kobiet”, „Steru”, „Wianków”, czy najbardziej znanego chyba „Bluszczu” użyzione przez Jerzego Franke, pracownika naukowego Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Znaczna część zgromadzonego materiału dotyczyła feminizmu (publikacje książkowe i czasopisma, m.in. krakowska „Zadra”, wydawana przez Fundację Kobiecą „eFka”). Działowi temu przyświecało motto: „Istotą feminizmu stanowi konflikt pomiędzy potrzebą bycia kobietą a potrzebą posiadania tożsamości nie zdeterminowanej wyłącznie płcią”, zapożyczone z książki Marii Ciechomskiej *Od matriarchatu do feminizmu*, a cytowane za amerykańską feministką Ann Snitow.

Duży nacisk położono na prezentację zagadnień spod znaku paragrafu. Z materiałów zamieszczonych w tym dziale można było dowiedzieć się, gdzie sięgnąć po radę w wypadku przemocy w rodzinie, co robić w razie gwałtu lub molestowania seksualnego, jak dochodzić swoich praw w sądzie i jakie kroki należy podjąć, zanim pojedzie się za granicę do pracy „na czarno”. Warto w tym miejscu wspomnieć o bogatych materiałach Fundacji La Strada, zajmującej się przeciwdziałaniem handlowi kobie-

tami, która wydała m.in. kasety wideo i CD-ROM-y z materiałami edukacyjnymi, świetnie nadającymi się do przeprowadzenia zajęć w szkołach (polecam nauczycielom wspomniany wyżej CD-ROM, zawierający konspekt zajęć i film dydaktyczny, które można wykorzystać do przeprowadzenia lekcji; już niedługo zbliżają się wakacje i w związku z tym wyjazdy młodzieży za granicę, więc temat „robi się” aktualny). Ponadto każdy zainteresowany mógł uzyskać informacje – telefony i adresy do organizacji kobiecych. Część ulotek informacyjnych można było wziąć do domu.

Korzystając z okazji, chciałabym podziękować wszystkim, którzy pomogli w zorganizowaniu wystawy, udostępniając swoje wydawnictwa lub prywatny księgozbiór, a więc Fundacji La Strada, Ewie Majewskiej z „Ośki”, Centrum Praw Kobiet, Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Jerzemu Franke, Dariuszowi Ciosmakowi i Markowi Kamińskiemu, a także Asiom – Tysze i Bonar oraz moim koleżankom z Wydziału Metodycznego PBW za cenne wskazówki merytoryczne.

KATARZYNA ROSSIEŃIK

Wydział Informacji
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Warszawie

Moja biblioteka

Biblioteka – serce naszej szkoły!

Pracuję w Publicznym Gimnazjum nr 4 w Ostrowcu Świętokrzyskim. Jestem nauczycielem-bibliotekarzem z dziesięcioletnim stażem. Prowadzę Koło Przyjaciół Biblioteki oraz sprawuję opiekę nad Samorządem Szkolnym. Staram się, by biblioteka w naszej szkole odgrywała ważną rolę. Myślę, że nawet mi się to udaje, dlatego chciałam podzielić się z Państwem swoimi doświadczeniami.

Biblioteka szkolna – miejsce, gdzie uczniowie wypożyczają lektury, odrabiają lekcje, korzystają z księgozbioru podręcznego czytelnika, a może coś jeszcze...

Tuż po dzwonku ogłaszającym koniec lekcji sale czytelnika i wypożyczalni zapełniają się uczniami. Przychodzą ci, którzy wymieniają książki, ale nie tylko. W czytelniku znajduje się sześć stanowisk komputerowych ze stałym dostępem do Internetu, a w zbiorach biblioteki wiele multimedialnych. Chętnych nie brakuje, zapisują się dzień wcześniej na określoną godzinę – porządek musi być. Dbam, by wszyscy uczniowie mieli takie same szanse

korzystania z dobrodziejstw Internetu – ci najstarsi z trzecich klas, jak również pierwszaki.

W bibliotece nie ma marazmu. Tętni pełnią życia. Stanowi serce naszej szkoły. Tu chętnie przychodzą nauczyciele w czasie tzw. okienek i nie tylko, ale przede wszystkim jest to miejsce spotkań młodzieży. Mam z nią bardzo dobry kontakt, w końcu nie odpytuję, nie oceniam, nigdzie się nie spieszę. Może to właśnie sprawia, że uczniowie tak często tu przychodzą, powierzają swe tajemnice, dzielą się problemami. Chętnie też podejmują się organizacji różnych imprez m.in. z okazji Andrzejek, Mikołajek, Walentynek. Aktywnie uczestniczą w akcjach charytatywnych pod patronatem biblioteki. Razem spędzają ferie zimowe – oczywiście w bibliotece, które na stałe weszły do kalendarza imprez szkolnych. Tu nie są już tymi, którzy zapomnieli o pracy domowej, mają kłopoty z nauką, tu mogą się wykazać w zupełnie innych dziedzinach. Okazuje się nagle, że Karolina jest świetnym organizatorem – wspaniale przygotowała loterię fanto-

wą, zaś Michał poradził sobie z przygotowaniem imprezy z okazji „Pierwszego Dnia Wiosny”. Było mnóstwo zabawy i śmiechu, i nikomu nie przyszło do głowy żeby iść na wagary, lazić bez celu po mieście lub łąkach. Wszystko oczywiście pod moją opieką. To ja rozdzielałam role, wymyślałam nowe imprezy dla uczniów, dbam, by wszystko „grało”.

Biblioteka w naszej szkole spełnia również bardzo ważną rolę wychowawczą. Niektórzy uczniowie podczas zajęć lekcyjnych w klasie są idealni, a tu czasami pokazują swe „prawdziwe oblicze” i odwrotnie. Ogromna grupa nieśmiałych lub nadpobudliwych uczniów okazuje się być niezwykle koleżeńską, uczynną i kulturalną. Obserwuję młodzież, która tu zachowuje się swobodnie i naturalnie. Od razu wiem kto ma kłopoty w domu, a kto nie potrafi sobie poradzić ze swoim pierwszym nieodwzajemnionym uczuciem. Te obserwacje są niezwykle cen-

ne dla wychowawców, którzy chętnie korzystają z mojego doświadczenia. Często też razem podejmujemy różne przedsięwzięcia wychowawcze np. warsztaty poświęcone narkomanii i narkotekom pod hasłem „BRAĆ albo BYĆ”.

Tak więc biblioteka może być miejscem, w którym młodzież wypożycza książki, odrabia lekcje, poszerza wiedzę, ale również mile spędza czas wolny od nauki. Życzę wszystkim nauczycielom-bibliotekarzom otwartości na „trudne” sprawy wieku młodzieńczego i znalezienia sposobu na zachęcenie uczniów do współpracy z biblioteką, która w każdej szkole powinna być jej prawdziwym „sercem”.

ANNA KOWALSKA

nauczyciel-bibliotekarz
Publiczne Gimnazjum nr 4
Ostrowiec Świętokrzyski

WARSZTATY CZYTELNICZE

Co wiesz o Unii Europejskiej?

Konkurs dla uczniów szkół gimnazjalnych

czas trwania
15 minut

W Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Krzysztofa K. Baczyńskiego w Ozorkowie istnieje Punkt Informacji Europejskiej, który pomaga bibliotekarzom propagować wiedzę o Unii Europejskiej. Udostępniamy młodzieży szkolnej informacje o UE, organizujemy konkursy.

Konkurs sprawdzający ogólne wiadomości na temat Unii Europejskiej odbywa się w czytelni Miejskiej Biblioteki Publicznej. Pytania konkursowe zostały opracowane na podstawie literatury zalecanej dla uczniów gimnazjum. Trzy pierwsze osoby, które udzielą prawidłowych odpowiedzi otrzymują nagrody książkowe. Konkurs jest połączony z oglądaniem wystawy kaligramów i warazaiku pt. „Harmonia, czystość, szacunek” i projekcją filmu.

Wystawę udostępniło biblioteczne Towarzystwo Polsko-Japońskie w Łodzi. Uczniowie po wypełnieniu otrzymanych zadań konkursowych mają możliwość podziwiania japońskiej kaligrafii i przedmiotów codziennego użytku wyplecionych ze słomy ryżowej. Warazaiku (wara-słoma) odznaczają się niezwykle kunsztem wykonania.

Wszystkie kaligrame prezentowane na wystawie zostały wykonane przez artystów ze Szkoły Kultury w Osace, a eksponaty rzemiosła artystycznego takie

jak buty ze słomy, domek dla kota, poduszka do siedzenia, kosz na warzywa i inne pochodzą z okolic Gihu, znajdującego się w środkowej części Japonii.

Wystawę uzupełnia film z serii wyprawa z National Geographic pt. „Żywe skarby Japonii” pokazujący warsztaty artystów wytwarzających w sposób tradycyjny papier czerpany, ceramikę, lalki dla teatru Bunraku.

Pytania konkursowe

I. Podkreśl prawidłową odpowiedź.

1. W Parlamencie Europejskim zasiada:
226 posłów
626 posłów
826 posłów
2. Mandat członkowski w Parlamencie Europejskim trwa:
2 lata
5 lat
9 lat
3. Sesje plenarne parlamentu odbywają się:
w Luksemburgu
w Strasburgu
w Brukseli
4. Trybunał Sprawiedliwości UE składa się:
z VI Izb

- X Izb
XV Izb
5. W Komisji Europejskiej zasiada:
10 członków
20 członków
90 członków
6. Do UE nie należy:
Portugalia
Włochy
Norwegia
7. Obecnie Unii przewodniczy:
Holandia
Dania
Grecja
8. Przewodnictwo w Radzie Ministrów trwa:
6 miesięcy
9 miesięcy
12 miesięcy
9. Polska jest stowarzyszona z UE od roku:
1991
1995
1999
10. Polska nie należy do:
OECD
EFTA
CEFTA
11. Po przystąpieniu Polski do UE, nasz kraj w Parlamencie Europejskim reprezentować będzie:
30 posłów
50 posłów
80 posłów

II. Odpowiedz

1. Od kiedy UE nosi dzisiejszą nazwę?
.....
2. Z których międzynarodowych organizacji powstała UE?
.....
3. Rada ministrów UE składa się?
.....
4. Organami pomocniczymi Rady Ministrów są:
.....
5. Które kraje UE nie przyjęły wspólnej waluty?
.....
6. Ile gwiazd znajduje się na flagie UE i dlaczego?
.....
7. Hymnem UE jest:
.....
8. Wymień 1 fundusz UE przeznaczony dla krajów kandydujących:
.....

III. Rozszyfruj skróty międzynarodowych organizacji gospodarczych:

- OECD
-
- EFTA
-
- UGW
-
- IV. Co znaczą następujące nazwy:
- Komisarz
-
- Akces
-
- Referendum
-
- Mandat
-

Odpowiedzi:

I: 26 posłów; 5 lat; w Strasburgu; z VI Izb; 20 członków; Norwegia; Grecja; 6 miesięcy; 1991; EFTA; 50 posłów.

II: od 1.11.1993 r. po Traktacie z Maastricht; Europejska Wspólnota Gospodarcza, Europejska Wspólnota Węgla i Stali oraz Europejska Wspólnota Energii Atomowej; Rady Generalnej i Rady Specjalnej; Komitet Stałych Przedstawicieli i Komitety Specjalistyczne; Dania, Wielka Brytania, Szwecja; 12 gwiazd, symbolizują doskonałość, harmonię i pełnię, na wzór 12 godzin, 12 miesięcy, 12 znaków zodiaku i 12 apostołów; „Oda do radości” z IX symfonii Ludwika van Beethovena; PHARE, ISPA, SAPARD.

III: Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju; Europejska Strefa Wolnego Handlu; Unia Gospodarcza i Walutowa.

IV: urzędnik posiadający specjalne pełnomocnictwa; przystąpienie, przyjęcie; głosowanie ludności w określonej sprawie; pełnomocnictwo do sprawowania urzędu.

Bibliografia:

• Konopka Hanna: *Edukacja europejska: ścieżka edukacyjna dla gimnazjum*. Warszawa: Wydaw. Graf-Punkt, 2000.

• Popiuk-Rysińska Irena: *Unia Europejska: geneza, kształt i konsekwencje integracji*. Warszawa: Wydaw. Szkol. i Pedag., 1998.

JADWIGA GRANOSIK

Miejska Biblioteka Publiczna
w Ozorkowie

ANNA ZIELIŃSKA

Punkt Informacji Europejskiej
w Ozorkowie

Edukacja europejska

Zestawienie bibliograficzne

Ścieżka międzyprzedmiotowa „edukacja europejska”

1. **Dzień Europejski w szkole – próba przybliżenia zjednoczonej Europy** / Lech Pawełski // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 153-155

2. **Edukacja drogą do europejskiego obywatelstwa** / Dariusz Koclejda // „Wiadomości Historyczne”. – 2001, nr 1, s. 13-16

(możliwości realizacji ścieżki edukacja europejska w edukacji historycznej)

3. **Edukacja europejska w zreformowanej szkole**. Praca pod. red. S. Bednarka. Wrocław : Wydaw. DTSK, 2000

4. Konopka Hanna : **Edukacja europejska : ścieżka edukacyjna dla gimnazjum**. Warszawa : Ofic. Wydaw. Graf-Punkt, 2000

5. **Edukacja europejska – formy i metody pracy** / Halina Gajda // „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 4, s. 9-10

6. **Edukacja europejska – metodami aktywizującymi** / Grażyna Soroka, Urszula Ogonowska // „Nowe w Szkole”. – 2002, nr 7/8, s. (1-3) wkładka

7. **Edukacja europejska na co dzień w szkole** / Lilia Brodowicz // „Dyrektor Szkoły”. – 2002, nr 6, s. 21-23

8. **Edukacja europejska w VIII LO w Bydgoszczy** / Aldona Sobień, Maria Ciemińska // „Kierowanie Szkołą”, dod. do „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 1, s. 6-8

9. **Edukacja europejska w szkole** / Katarzyna Zakroczyńska // „Problemy Opiek.-Wychow.”. – 2000, nr 2, s. 7-9

10. **Edukacja europejska w szkole** / Andrzej Wielowiejski // „Nowe w Szkole”. – 1999-2000, nr 10, s. 7-9

11. **Edukacja europejska w polskiej oświacie** / Mariola Iwanowska-Mačkowiak // „Edukacja i Dialog”. – 2000, nr 7, s. 8-16

12. **Edukacja w świecie współczesnym**. Kraków : Ofic. Wydaw. Impuls, 2000

13. **Europejska ścieżka edukacyjna w gimnazjum** / Maria Bartoszczyńska // „Geografia w Szkole”. – 2000, nr 1, s. 36-41

14. **Forum „Młoda Polska” : kluby europejskie**. Warszawa 1997

15. **Konkurs europejski** / Bogusław Barszczewski // „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 10, s. 15-16

16. **Krótki kurs o integracji europejskiej i miejscu Polski w tym procesie** / Dorota Bartczak // „Biuletyn Piłskiej Oświaty WOM”. – 2002, nr 2, s. 37-39

Materiał dla szkolnych kół, klubów europejskich na lekcje historii, wos, geografii

17. **Metoda projektów w edukacji europejskiej** / Beata Ślipko // „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 10, s. 13-14

18. **Nasz program „Jestem Europejczykiem”** / Barbara Jadczyk, Barbara Mazur, Maria Czubowska // „Nowe w Szkole”. – 2002, nr 6, s. I-IV

19. **Nauczyciel o edukacji europejskiej** / Beata Tomaszewska // „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 10, s. 2-3

20. **Ochrona cywilna – prawo Unii Europejskiej** / Jan Gołębiowski // „Edukacja dla Bezpieczeństwa”. – 2002, nr 4-5, s. 51-53

21. **Ochrona ludności w Unii Europejskiej** / Jan Gołębiowski // „Edukacja dla Bezpieczeństwa”. – 2002, nr 4-5, s. 53-59

22. **Priorytet – edukacja europejska**. Z Katarzyną Zakroczyńską, koordynatorką programów z zakresu edukacji europejskiej rozmawia Magdalena Pietras // „Polis”. – 2000, nr 3/4, s. 73-74

23. **Program autorski klasy dziennikarskiej z zagadnieniami edukacji europejskiej dla klas I-III** / Zofia Baniewska, Alina Płaziak-Janiśewska // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 9, s. 2-24

24. **Program nauczania edukacji europejskiej dla gimnazjum na podstawie treści programowych ścieżki edukacyjnej** / Barbara Jarosławska // „Wszystko dla Szkoły”. – 2001, nr 9, s. 2-4

25. **Razem w Europie – innowacje pedagogiczne w zakresie edukacji europejskiej** / Blanka Cichoń, Zdzisława Pinkosz // „Geografia w Szkole”. – 2002, nr 3, s. 136-149

26. **Szkolne Kluby Europejskie** / Halina Lewsza // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 5-6

27. **Szkoła : edukacja europejska**. Red. Jerzy Kropiwnicki. 2001, 2002

28. **Ścieżka międzyprzedmiotowa – Europa** / Stanisław Sławiński // W : **Forum Młoda Europa. Kluby Europejskie**. – Wyd. 2 popr. Warszawa 1996 s. 16

29. **Ścieżka międzyprzedmiotowa z zakresu edukacji europejskiej** / Urszula Urbanowicz // „Biuletyn Piłskiej Oświaty”. – 2001, nr 5, s. 24-26

30. **Radio i gazetki szkolne na rzecz klubów europejskich** / Danuta Waćławska // W : **Forum Młoda Europa. Klub europejski**. – Wyd. 2 popr. Warszawa 1996 s. 30-31

Zestawienia bibliograficzne

1. **Edukacja europejska** / Alicja Raczek // „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 10, s. 31; 2002, nr 6, s. 27; nr 7/8, s. 51

2. Edukacja europejska w szkole (zestawienie adnotowane w wyborze) / Magdalena Gutowska // „Biuletyn Pilskiej Oświaty”. – 2000, nr 1, s. 24-26

3. Europejska ścieżka edukacyjna : wybór literatury dla nauczycieli / Halina Lewsza // „Wszystko dla Szkoły”. – 2001, nr 1, s. 23-25

Przykłady lekcji

1. Bieda Halina: 15 lekcji o Europie. Gliwice : Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców, 2001

2. Co Hiszpania dała światu? : propozycja realizacji ścieżki międzyprzedmiotowej : edukacja europejska / Krystyna Bednar // „Język Polski w Gimnazjum”. – 2001/2002, nr 4, s. 63-67

3. Dzień Brytyjski w naszym gimnazjum / Ewa Aksamovic // „Języki Obce w Szkole”. – 2003, nr 1, s. 71-74

4. Dzień Europejski – apel / Kinga Apollo // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 12

5. Edukacja europejska na zajęciach bibliotecznych : scenariusz zajęć dla klasy III szkoły podstawowej / Ewa Joanna Łapińska // „Wszystko dla Szkoły”. – 2001, nr 12, s. 18-19

6. Europa zagląda do klasy / Piotr Stasik // „Polis”. – 2000, nr 3/4, s. 74-75

Scenariusz lekcji : Z czym kojarzy się UE? czyli po pierwsze współpraca

7. Europejska lekcja / Teresa Mastalerz // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 113-114 (język angielski w gimnazjum)

8. Europa w życiu Piotra Adamskiego / wybór Magdalena Pietraś // „Polis”. – 2000, nr 3/4, s. 80-82 (scenariusz lekcji europejskiej)

9. Historia integrującej się Europy. Miejsce Polski w Europie : osnowa zajęć z wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum / Barbara Jarońska // „Wszystko dla Szkoły” 2001, nr 12, s. 22

10. Integracja polityczna i gospodarcza państw świata - poznajemy Unię Europejską : scenariusz lekcji geografii dla klasy II gimnazjum / Ewa Bosacka // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 4

11. Jak przedstawić problem integracji europejskiej w szkole? : konspekt lekcji / Sławomir Deda // „Geografia w Szkole”. – 1999, nr 3, s. 145-149

12. Klub Europejski : scenariusz spotkania otwartego / Ewa Strzyżewska, Iwona Hincman, Joanna Chyl // „Wszystko dla Szkoły”. – 2001, nr 12, s. 20-21

13. Konspekt zajęć Dnia Europejskiego w szkole podstawowej (klasy IV-VI) temat : poznajemy Europę i Unię Europejską / Kinga Apollo // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 8

14. Materiały dydaktyczne wspomagające edukację europejską / Adam Suchoński // „Wiadomości Historyczne”. – 2002, nr 2, s. 83-84

15. Możliwości realizacji ścieżki edukacja europejska z wykorzystaniem programów multimedialnych / Danuta Butryn // „Geografia w Szkole”. – 2000, nr 4, s. 211-215

16. Negocjacje europejskie w szkole / Maria Jadcak // „Nowe w Szkole”. – 2002, nr 6, s. I-III [szkoła średnia]

17. Podróż za jeden euro, czyli zwiedzamy kraje Unii Europejskiej / Grażyna Lenarcik // „Wszystko dla Szkoły”. – 2001, nr 9, s. 6

18. Rok 2000 – razem w zjednoczonej Europie // „Polis”. – 2000, nr 3/4, s. 76-79 (scenariusz lekcji)

19. Polacy i Niemcy obok siebie (scenariusz lekcji przeprowadzonej metodą dramy w liceum) / Alina Rzepecka // „Wiadomości Historyczne” 2002, nr 2, s. 79-82

20. Rozważania nad ankietą „My i Unia Europejska” / Tomasz Kunka // „Wszystko dla Szkoły”. – 2001, nr 12, s. 15-17 (gimnazjum)

21. Quiz wiedzy o krajach niemiecko-języcznych / Agnieszka Sajdak-Czernik // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 117-119

22. Scenariusz prezentacji Hiszpanii w ramach edukacji europejskiej [dla gimnazjum] / Barbara Woźniak // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 11-12.

23. Sharing Europe : cykl zajęć z języka angielskiego o roli europejskiego dziedzictwa kulturowego [omówienie] / Marta Walczak // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 90-91

24. Szkolne kluby europejskie. Dzieci specjalnej troski / Agnieszka Zielonka // „Nowe w Szkole”. – 2002, nr 6, s. 16-17

25. Szkolne prezentacje europejskie – Francja / Ewa Bosacka // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 9-10

26. Szkolny Klub Europejski / Marianna Klemińska // „Biuletyn Pilskiej Oświaty WOM”. – 2001, nr 5, s. 24-26

27. „Trójka wędruje po Europie” : projekt edukacyjny dla klasy VI / Grażyna Paulus, Wanda Szymańska-Kodranc, Radosław Sobkowiak // „Wszystko dla Szkoły”. – 2002, nr 12, s. 6-7

28. Turniej Wiedzy o Francji / Teresa Pogwizd // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 114-117 scenariusz lekcji języka francuskiego

29. Ulatowski Piotr : Integracja europejska. W : Forum Nauczycieli. Moja Szkoła. Liceum Ogólnokształcące. Kielce : MAC Edukacja, 2002 s. 19-22

30. Unia Europejska / Marta Walczak // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 91 projekt Chronik der Europäischen Einigung

31. Unia Europejska w Szkole / Alina Borowska // „Nowe w Szkole”. – 2002, nr 6, s. 8 (biblioteka szkolna realizuje ścieżkę edukacji europejskiej)

32. Unia na gwiazdkę : propozycja zajęć dla uczniów klas I-III / Aneta Gliszka // „Wszystko dla Szkoły”. – 2000, nr 12, s. 13-15

33. Unia Europejska – Chcemy być z nimi! / Anna Cibor // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 75-78

34. Unia Europejska w naszych oczach / Ewa Aksamovic // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 78-81 (scenariusz projektu „Unia Europejska w naszych oczach”)

35. W drodze do zjednoczonej Europy / Urszula Chachulska-Tomaszczak // „Nowe w Szkole”. – 2002, nr 6, s. 10-13

Szkolnictwo i oświata w krajach Unii Europejskiej

1. Doradztwo zawodowe w systemach szkolnych krajów UE / Anna Paszkowska-Rogacz // „Nowa Edukacja Zawodowa”. – 2001, nr 4, s. 11-13

2. Edukacja po szwedzku / Ilona Kość // „Problemy Opiek.-Wychow”. – 2003, nr 1, s. 50-57

3. Edukacja wobec ubóstwa (Unia Europejska): na podst. kwartalnika UNESCO // „Nowa Szkoła”. – 2001, nr 3, s. 48

4. Edukacja w krajach Unii Europejskiej: szkoła średnia i jej profilowanie w ujęciu historycznym i europejskim / Barbara Baraniak // „Nowa Edukacja Zawodowa”. – 2000, nr 1, s. 15-19

5. Eko-edukacja (Niemcy) / Renata Nowicka // „Nowa Szkoła”. – 2002, nr 3, s. 48-49

6. Elastyczna edukacja zawodowa w Anglii / Wiesław Karpiński // „Nowa Edukacja Zawodowa”. – 2002, nr 4, s. 11-13

7. Kształcenie integracyjne w Polsce i w krajach Unii Europejskiej / Jan Lysek // „Nauczyciel i Szkoła”. – 2002, nr 1-2, s. 9-15

8. Kształcenie ustawiczne w Polsce i w krajach Unii Europejskiej: konferencja naukowa w Warszawie / Dorota Głogosz // „Polityka Społeczna”. – 2002, nr 8, s. 34-37

9. Nauczyciele w Unii Europejskiej // „Dyrektor Szkoły”. – 2001, nr 9, s. 17-20

10. Nauka języka obcego jako jeden z czynników sprzyjających procesom integracyjnym w Unii Europejskiej / Marek Lotko // „Języki Obce w Szkole”. – 2002, nr 5, s. 3-6

11. Opieka pozalekcyjna w Europie / Janina Zawadowska // „Nowe w Szkole”. – 2000-2001, nr 10, s. 19-20

12. Rabczuk Wiktor: Mniejszości narodowe i etniczne a problem standardów edukacyjnych w Unii Europejskiej // W: „Oświata etniczna w Europie Środkowej”. Opole: Wydaw. Uniwersytetu Opolskiego, 2001 s. 25-38

13. Partnerstwo społeczne w edukacji zawodowej... / Wiesław Karpiński // „Nowa Edukacja Zawodowa”. – 2002 [...] w Belgii (nr 1, s. 17-18), w Danii (nr 2, s. 17-18), w Grecji (nr 5, s. 33-34), w Hiszpanii (nr 6, s. 16-17), w Niemczech (nr 3, s. 9-11)]

14. Programy edukacyjne Unii Europejskiej / Magdalena Stajszczak // „Kultura i Edukacja”. – 1999, nr 2/3, s. 8-16

15. Opieka nad dziećmi w krajach Wspólnoty Europejskiej / Danuta Graniowska // „Problemy Rodziny”. – 1999, nr 3, s. 37-41

16. Programy edukacyjne Unii Europejskiej / Monika Karpuk // „Nowe w Szkole”. – 1999/2000, nr 10, s. 7-13

17. Rady konsultacyjne i inne formy społecznego doradztwa w edukacji Unii Europejskiej. Warszawa 1999

18. Reformy kształcenia nauczycieli państw UE / Ryszard Pachociński // „Nowe w Szkole”. – 2002, cz. 1 nr 6, s. 14-17; cz. 2 nr 7/8, s. 9-11

19. System dualny szkolnictwa zawodowego w Niemczech / Andrzej Rodak // „Nowa Edukacja Zawodowa”. – 2001, nr 2, s. 13-15

20. System edukacyjny w Danii: korespondencja własna / Maria Skup // „Dyrektor Szkoły”. – 2002, nr 6, s. 32-34

21. Szkolnictwo podstawowe w krajach Unii Europejskiej / Krystyna Kamińska // „Wychowanie w Przedszkolu”. – 2002, nr 7, s. 404-408

22. Szkolnictwo ponadpodstawowe w Danii / Maria Skup // „Nowa Szkoła”. – 2001, nr 5, s. 53-55

23. System kształcenia zawodowego w Niemczech / Małgorzata Skiert // „Nowa Szkoła”. – 2002, nr 3, s. 42-47

24. Uznawanie dyplomów i świadectw w UE / Ireneusz Woźniak // „Nowa Edukacja Zawodowa”. – 2002, nr 4, s. 29-32

25. Zapobieganie przestępczości wśród dzieci i młodzieży w Danii / Maria Małaśnicka // „Problemy Opiek.-Wychow”. – 2002, nr 1, s. 52-54

26. Zarządzanie zmianą w małych szkołach podstawowych w Szkocji / Joanna McPake // „Dyrektor Szkoły”. – 2001, nr 9, s. 22-24

Unia Europejska

1. Czachór Zbigniew: 202 trudne pytania o Unii Europejskiej. Warszawa: Wydaw. Perspektywy, 2001

2. Kaczmarek Julian: Unia Europejska: rozwój i zagrożenia. Wrocław: Wydaw. Atla 2, 2001

3. Kawecka-Wyrzykowska Elżbieta: Polska w drodze do Unii Europejskiej. Warszawa: PWE, 1999

4. Bainbridge Timothy, Teasdale Anthony: Leksykon Unii Europejskiej. Kraków: Wydaw. Platan, 1998

5. Malendowski Włodzimierz, Ratajczak Małgorzata: Euroregiony: polski krok do integracji. Wyd. 2 popr. i uzup. Wrocław: Wydaw. Atla 2, 2000

6. Noble Aleksander : **Przewodnik po Unii Europejskiej : od Rzymu do Maastricht i Amsterdamu**. Warszawa : Wydaw. Książka i Wiedza, 1998

7. Popiuk-Rysińska Irena : **Unia Europejska : geneza, kształt i konsekwencje integracji**. Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1998

8. **Unia Europejska : podręcznik akademicki**. Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1997

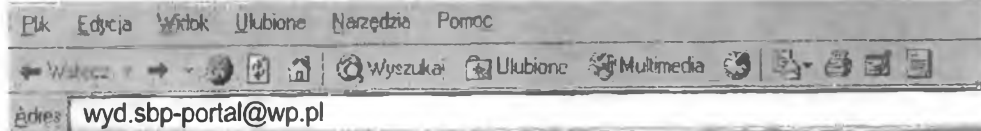
9. Weinfeld Werner, Wessels Wolfgang : **Euro-pa od A do Z : podręcznik integracji europejskiej**. Wyd. 3. Gliwice : Wydaw. „Wokół nas”, 1999

10. Wysokińska Zofia, Witkowska Janina : **Integracja europejska : rozwój rynków**. Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1999

11. **Historia integracji europejskiej oraz kalendarium najważniejszych wydarzeń** / Urszula Urbanowicz // „Biuletyn Piłskiej Oświaty WOM”. – 2001, nr 5, s. 20-23

KRYSTYNA SZYSZKO
Publiczna Biblioteka Pedagogiczna
w Pilc

Książka w sieci

KSIĄŻKA W SIECI @

WITRYNY INTERNETOWE

Centrum Edukacji Bibliotekarskiej Informacyjnej i Dokumentacyjnej
<http://www.cebid.edu.pl>

Po długiej nieobecności witryna Centrum Edukacji Bibliotekarskiej Informacyjnej i Dokumentacyjnej jest ponownie dostępna dla internautów. I trzeba przyznać, że prezentuje się całkiem interesująco w swym nowym wcieleniu.

Pierwsze co się rzuca w oczy od razu po wejściu na stronę, to jej bardzo przyjemny wygląd. Ciepły, ciemnoniebieski styl w jakim została zaprojektowana nie przeszkadza zupełnie podczas przeglądania rozlicznych tekstów. Trzeba powiedzieć, że tych jest немало. Autorzy zgromadzili tu wszystkie informacje o swych filiach zlokalizowanych w rozsianych po niemal całej Polsce, wiadomości o nowościach wydawniczych oraz zawiadomienia o zbliżających się kursach, których na stronie możemy znaleźć wiele.

Ciekawie przedstawia się graficzne rozplanowanie omawianej witryny. Przemyślane i interesująco wykonane menu bez wątpienia ułatwia poruszanie się po kolejnych podstronach. Spodobał mi się pomysł z umieszczeniem mapki z wyrysowaną drogą dojazdu do CEBID-u. Dla słuchaczy PSZZ i kursów będzie sporym udogodnieniem.

Witryna jest rozbudowana, lecz do przeglądarek ładuje się dość szybko. Moim skromnym zdaniem można by jednak zrezygnować z animowanego obrazka na stronie głównej serwisu. Dla mode-mowców i/lub tych internautów, którzy nie posiadają odpowiedniej „wtyczki”, taki wodotrysk to prawdziwy koszmar. Zwłaszcza gdy dochodzi do płacenia comiesięcznego rachunku za telefon...

Ta zupełnie nowa strona zaskoczyła mnie bardzo pozytywnie. Widać, że autorzy rzeczywiście przyłożyli się do tego projektu. Nie dość, że zadbałi o ciekawą i niebanalną oprawę graficzną strony, to nie zapomnieli przy tym o jej charakterze informacyjnym. Każdy, kto chce dowiedzieć się czegośkolwiek o Centrum Edukacji Bibliotekarskiej Informacyjnej i Dokumentacyjnej lub pragnie być na bieżąco informowanym o organizowanych przez tę instytucję kursach, wydawanych publikacjach ko-

niecznie powinien zapamiętać ten adres. Naprawdę warto!

Biblioteka Wydziału Filozofii i Socjologii UW
<http://www.ifispan.waw.pl/bibfis>

Kolejna nowa strona w sieci i znów utrzymana w ciemnoniebieskiej tonacji. Nie jest to oczywiście zarzut. Wręcz przeciwnie. Ale o tym za chwilę.

Biblioteka Filozofii i Socjologii UW prócz tego, że w rzeczywistości ma zupełnie inną i prawdę mówiąc trudną do zapamiętania nazwę, to na dodatek jest największą w Europie biblioteką filozoficzną i socjologiczną. Połączenie zbiorów Uniwersytetu Warszawskiego, Polskiej Akademii Nauk i Polskiego Towarzystwa Filozoficznego stworzyło w rezultacie olbrzymią kolekcję (nie tylko książkową).

Jak już wspominałem, strona biblioteki utrzymana jest w ciemnoniebieskiej stylistyce, co jest równie przyjemne i cieszące oko, jak w przypadku witryny omawianej powyżej. Zaskakuje strona główna, na której wita nas sam dyrektor biblioteki, mgr Janusz Siek. Co prawda jego zdjęcie schowane jest niemal na samym dole strony, ale sam pomysł jest jak do tej pory niespotykany i bardzo sympatyczny.

Witryna zawiera przede wszystkim dużą porcję informacji o godzinach otwarcia wypożyczalni głównej/czasopism i czytelnii oraz dokładne informacje teleadresowe pomocne w skontaktowaniu się z biblioteką. Dobrym pomysłem było umieszczenie pełnego i stale uzupełnianego spisu nowości książkowych znajdujących się w jej zbiorach. Znalazło się również miejsce dla elektronicznego katalogu, obejmującego niemal wszystkie pozycje, jakimi dysponuje biblioteka.

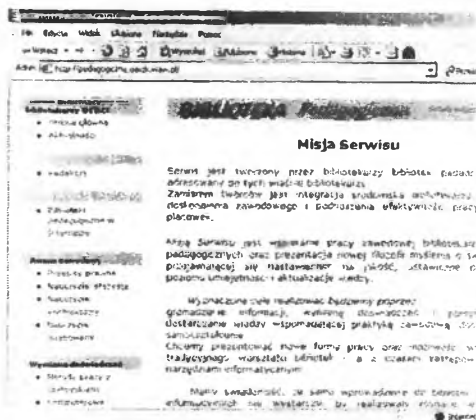
Strona przychodzi również z pomocą studentom, zamieszczając na swych łamach aktualne spisy lektur obowiązujących na egzaminach wstępnych na

wydział filozofii oraz pełny i regularnie uzupełniany spis skryptów z filozofii i socjologii. Znaleźć tu również możemy bardzo interesująco wykonany katalog publikacji, jakie do sprzedaży oferuje biblioteka.

Innowacyjnym i nie spotkanym przeze mnie indziej indziej pomysłem jest umożliwienie ściągania niemal wszystkich tekstów opublikowanych na stronie.

Tak naprawdę przedstawiłem tu zaledwie niewielki wycinek tej arcyciekawej witryny. Dawno już nie spotkałem tak dobrze skonstruowanego serwisu. Gorąco polecam!

Biblioteka Pedagogiczna
<http://pedagogiczna.ociezzk.waw.pl>

Misją serwisu „Biblioteka Pedagogiczna”, jak deklarują na stronie głównej jego autorzy, jest integracja środowiska bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych w celu podnoszenia efektywności pracy każdej z tych placówek, a dodatkowo doskonalenie zawodowe ich pracowników, podnoszenie poziomu umiejętności i aktualizacja wiedzy.

Przyznam od razu, że strona jakoś nie przekonuje mnie swoim wyglądem. Utrzymana jest w spokojnych, nie męczących oczu jasnych kolorach. Ja jednak na miejscu webmastera zdecydowałbym się na wprowadzenie pewnych graficznych elementów. Z pewnością ich brak korzystnie wpływa na szybkość ładowania się witryny do naszych przeglądarek, jednak jestem przekonany, że zastosowanie niewielkiej grafiki bardzo korzystnie wpłynęłoby na jej ogólny wygląd.

Jednak to nie wizerunek strony jest najważniejszy. Liczy się przede wszystkim treść i strona merytoryczna, które oceniam pozytywnie. „Biblioteka Pedagogiczna” aktualizowana jest regularnie, co jest bardzo istotne chociażby w przypadku działu „aktualności”, w którym znaleźć można najbardziej aktualne wiadomości i ogłoszenia o organizowanych konferencjach, szkoleniach czy nowych stronach internetowych tworzonych z myślą o bibliotekarzach.

Interesująco przedstawia się dział ze scenariuszami lekcji bibliotecznych do wykorzystania w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w szkołach ponadgimnazjalnych. Na uwagę zasługuje również rubryka „wymiana doświadczeń”, gdzie znaleźć można m.in. porady dotyczące pracy bibliotekarza z czytelnikiem czy opisy najpopularniejszych i najlepszych programów komputerowych służących do sprawnego zarządzania biblioteką. Imponująco przedstawia się dział linków, kierujących do stron internetowych bibliotek pedagogicznych w całej Polsce.

Trochę mogą razić strony będące w fazie budowy. Moim skromnym zdaniem lepiej zlikwidować takie łącza, które prowadzą do pustych podstron i wprowadzić je z powrotem, gdy wszystkie potrzebne materiały zostaną już zgromadzone i opracowane pod kątem udostępnienia ich internautom. Strona bez wątpienia godna uwagi.

ELEKTRONICZNE SERWISY

Bibweb - Kurs Internetowy dla Bibliotekarzy

<http://217.160.143.49:30210/index.html>

Ta edycja „Książki w sieci” obfituje w recenzje zupełnie nowych witryn. Kolejna, którą chciałbym w tym miejscu polecić, również nie tak dawno temu zadebiutowała w polskim Internecie i tak samo jak wcześniej omawiane strony cieszy oko swym niebieskim wykończeniem.

Bibweb, czyli Kurs Internetowy dla Bibliotekarzy to projekt mający na celu rozpowszechnienie wśród bibliotekarzy wiedzy specjalistycznej i stworzenie w niedalekiej przyszłości centrum kształcenia pracowników bibliotek publicznych.

W przedsięwzięciu uczestniczy Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, internetowy serwis EBIB (omawiany już na łamach tego cyklu) oraz Fundacja Bertelsmanna, której głównym założeniem jest tworzenie i wspieranie rozwoju tzw. bibliotek modelowych, pomoc w wymianie doświadczeń w ramach kontaktów ze specjalistami z zakresu bibliotekoznawstwa oraz realizowanie projektów związanych z problemem wykorzystania mediów elektronicznych w działalności bibliotek publicznych.

Podstawowym celem kursu Bibweb jest przyswojenie wiedzy na temat wykorzystania Internetu w pracy biblioteki. Kurs skierowany jest zarówno do bibliotekarzy i osób z wykształceniem bibliotekarskim, jak i do uczniów i studentów zainteresowanych tą tematyką. Może w nim wziąć udział każdy, kto dysponuje komputerem z dostępem do Internetu, dwoma - czterema wolnymi godzinami w tygodniu oraz wniesie odpowiednią opłatę. Szczegóły na stronie. Namawiam do jej odwiedzenia!

ŁUKASZ RATAJCZAK

Biblioteka Wydziału Filozofii
i Socjologii UW

Serwis Informacyjny *Biblioteka Pedagogiczna*

Gromadzenie informacji, wymiana doświadczeń i pomysłów, prezentowanie nowych form pracy oraz możliwości wzbogacania tradycyjnego warsztatu bibliotek, by z czasem zastąpić go narzędziami informatycznymi – taki jest pomysł opracowania edukacyjnego serwisu internetowego, utworzonego z myślą o bibliotekarzach z bibliotek pedagogicznych.

Idea jego utworzenia powstała we wrześniu 2002 r. w Toruniu, podczas XVIII Konferencji „Informatyka w Szkole”. Pomysłodawcą jest Bożena

Boryczka, nauczyciel konsultant z Ośrodka Edukacji Komputerowej i Zastosowań Komputerów w Warszawie. Realizacji projektu podjęły się Aldona Zawalkiewicz, Bożena Czyż-Bortowska i Wiesława Budrowska z Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu.

24 lutego 2003 r. w Warszawie odbyło się spotkanie organizacyjne Serwisu *Biblioteka Pedagogiczna*. Wzięło w nim udział dziewiętnastu nauczycieli bibliotekarzy reprezentujących 13 bibliotek pedagogicznych. W trakcie spotkania powołano zespół redakcyjny w składzie:

Redaktor naczelny – Aldona Zawalkiewicz – Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu.

Zastępcy redaktora naczelnego – Lucyna Kurowska-Trudzik, Wiesława Jędrzejewska – Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu.

Sekretarz redakcji – Monika Szczerbacz – Biblioteka Pedagogiczna w Chełmie

Redaktor techniczny – Bożena Boryczka – nauczyciel konsultant z Ośrodka Edukacji Komputerowej i Zastosowań Komputerów w Warszawie

Żywo dyskutowano nad formą serwisu. Ustalono, że materiały w nim zamieszczane będą podzielone na następujące działy: Aktualności, Zestawienia bibliograficzne, Lekcje biblioteczne, Wymiana doświadczeń, Szkolenia, Awans zawodowy, Biblioterapia, Unia Europejska. Wybrano osoby odpowiedzialne za redagowanie poszczególnych działów.

Misją serwisu jest integracja środowiska bibliotekarzy wokół idei doskonalenia zawodowego i podnoszenia efektywności pracy każdej z placówek. Liczymy na to, że serwis będzie docierał do naszych władz lokalnych i ministerialnych. Chcemy poprzez

prezentacje naszych osiągnięć zawodowych utrwalić w ich świadomości wizerunek nauczyciela bibliotekarza z biblioteki pedagogicznej jako reprezentanta szczególnej grupy zawodowej w systemie oświaty – nauczyciela świadomego swych zadań, doświadczonego, ambitnego, wykorzystującego w swej pracy usługowej technologię informacyjną, a przede wszystkim niezbędne w realizowaniu zadań nałożonych na całe środowisko oświaty przez reformę – wypowiadają się na temat serwisu jego twórcy.

Praca związana z Serwisem *Biblioteka Pedagogiczna* ma charakter społeczny, materiały będą zamieszczane bezpłatnie. Autorzy serwisu zapraszają do odwiedzenia jego strony <http://pedagogiczna.oeiizk.waw.pl> licząc na współpracę z nauczycielami z bibliotek pedagogicznych całej Polski.

KATARZYNA ROSSIEŃIK

Wydział Informacji
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Warszawie

Pożegnania

CZESŁAW KROLEK

*nie umiera Ten, kto trwa
w pamięci żywych*

Po długiej i ciężkiej chorobie odszedł od nas Czesław Krolek – starszy kustosz, długoletni dyrektor Biblioteki Publicznej w Nowym Tomyślu. Odszedł, pozostawiając po sobie głęboki smutek, żal i ból

w sercach najbliższych oraz tych, którzy się z nim przyjaźnili albo tylko znali. Pożegnaliśmy człowieka szczególnego, nie tylko dla środowiska nowotomyskiego, ale przede wszystkim dla środowiska bibliotekarzy wielkopolskich.

Urodził się 25 czerwca 1935 r. w Paproci, pow. Nowy Tomyśl w rodzinie robotnika kolejowego Feliksa Krolka. Po wyzwoleniu w 1945 r. Cz. Krolek uczęszczał do szkoły podstawowej w Poznaniu, a ukończył ją w 1948 r. w Sątupach, pow. Nowy Tomyśl. W latach 1948-1953 kształcił się w liceum ogólnokształcącym, zdając egzamin maturalny w Nowym Tomyślu. Jednocześnie w 1952 r. rozpoczął Kurs Nauczycielski, który ukończył z wynikiem pozytywnym.

Z pracą w Bibliotece zetknął się już w 1953 r. jako kierownik Czytelni w Miejskiej Bibliotece Publicznej. Kolejno przeszedł wszystkie działy bibliotekarstwa i 1.07.1956 r. objął stanowisko kierownika Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Tomyślu. W latach 1957-1960 ukończył kursy bibliotekarskie I i II stopnia w Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie, a w 1977 r. studia w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu AM w Poznaniu uzyskując tytuł magistra.

Efektem jego wysokich umiejętności organizacyjnych, dużego zaangażowania i konsekwencji była modernizacja placówek bibliotecznych, uruchamianie nowych, pozyskiwanie do współpracy coraz to większej rzeszy sympatyków i przyjaciół biblioteki. Obok modernizacji sieci bibliotecznej swoje zaangażowanie poświęcał pracy z czytelnikiem i dla czytelnika. Liczne wystawy, konkursy, spotkania

z ciekawymi ludźmi, wieczory popularyzacji literatury, praca z młodzieżą, stały się bieżącymi formami pracy i działalności Czesława Krolka i jego placówek, co zapewniało powiatowi osiągnięcie III miejsca w skali krajowej.

Bibliotece poświęcił całą swoją działalność zawodową, a jej najlepszym efektem jest jedna z najpiękniejszych i najnowocześniejszych bibliotek publicznych – księżnica, która stała się Jego najlepszym przyjacielem. Był inicjatorem jej budowy.

Krótko przed Jego śmiercią, Biblioteka zdobyła tytuł i nagrodę najlepszej biblioteki w województwie wielkopolskim. Niestety nie dane mu już było odebrać jej osobiście.

Prowadzona przez Niego przez dziesiątki lat Biblioteka była czymś więcej niż Księżnicą. To w Bibliotece skupiało się życie kulturalne i społeczne Nowego Tomyśla, powiatu, województwa i kraju.

Oprócz pracy zawodowej cechowało go wielkie zaangażowanie do działalności społecznej, której poświęcił wiele swego czasu. Był współzałożycielem nowotomyskiego Oddziału Wielkopolskiego Towarzystwa Kulturalnego, prezesem Zarządu tego Oddziału oraz członkiem Zarządu Wojewódzkiego. Odszedł od nas zasłużony działacz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – w którym z pasją pełnił wiele funkcji, regionalista, aktywny działacz ruchu ludowego oraz wieloletni sekretarz redakcji regionalnej gazety „Wiadomości nowotomyskie”.

O zasługach Cz. Krolka dla bibliotek, czytelnictwa, Jego pracy społecznej świadczą liczne odzna-

czenia i wyróżnienia m.in.: Krzyż Oficerski i Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty, Srebrny i Brązowy Krzyż Zasługi, Odznaka Honorowa „Za Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego”, Odznaka „Zasłużony Działacz Kultury”, Złota Odznaka Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Medal „Ad Perspetuam Rei Memoriam”, Honorowy Medal „W uznaniu zasług dla bibliotekarstwa polskiego”, Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Rozwoju Powiatu Nowotomyskiego” oraz Odznaka honorowa „Zasłużony dla Miasta i Gminy Nowy Tomyśl”.

Żegnany przez rodzinę, współpracowników, liczne grono przyjaciół i swoich czytelników pochowany został w dniu 9 października 2002 r. na cmentarzu parafialnym w Nowym Tomyślu.

Odszedł od nas wspaniały przyjaciel, wielki człowiek o olbrzymim zasobie wiedzy zawodowej, pełen miłości do ludzi i życzliwości dla bibliotekarzy. Odszedł, ale „żyje” nadal wśród nas, w pamięci tysięcy swoich czytelników, swoich współpracowników i ich rodzin, dla których był nie tylko dyrektorem ale przede wszystkim wzorem człowieka, w sercach przyjaciół, dla których miał zawsze czas, będąc zawsze życzliwym i pomocnym w rozwiązywaniu problemów, żyje w murach swojej Księżnicy oraz wśród ludzi, których nauczył zawodu i szacunku do pracy.

Bardzo nam Go brakuje!

KAROL GAWIN-GOSTOMSKI

Listy i opinie

Co stanie się z księgozbiorem Biblioteki Zespołu Szkół nr 4 w Stargardzie Szczecińskim?

Jestem nauczycielem bibliotekarzem Zespołu Szkół nr 4 im. Armii Krajowej w Stargardzie Szczecińskim. W bibliotece szkolnej zostałam zatrudniona w roku szkolnym 2000/2001. Rozumiejąc konieczność przygotowania młodzieży do życia w europejskim społeczeństwie informacyjnym, podjęłam trud przeobrażenia biblioteki szkolnej w nowoczesne, multimedialne centrum informacyjne. Opracowałam projekt organizacji Dydaktycznego Centrum Informacji Zespołu Szkół nr 4 w Stargardzie Szczecińskim na lata 2002-2005. Projekt przedstawiłam na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w czerwcu 2002 r. pod hasłem: „Bez porządnej biblioteki w porządnej szkole porządnie uczyć się nie da”

(J. Andrzejewska: *Reforma systemu edukacji a biblioteki szkolne*. „Biblioteka w Szkole” 1998 nr 11-12 s. 1). Uzyskałam uznanie Rady Pedagogicznej, akceptację dyrektora szkoły oraz zgodę na realizację projektu. Rozpoczęłam już pracę w tym kierunku. Księgozbiór podstawowy został wyselekcjonowany i w całości wprowadzony do elektronicznej księgi inwentarzowej. Założyłam dodatkową elektroniczną księgę inwentarzową dla dokumentów filmowych oraz rozpoczęłam proces komputerowego opracowywania podręczników szkolnych. Używałam dostęp do Internetu i założyłam oficjalną stronę biblioteki szkolnej (www.biblioteka-zs4.stargard.prv.pl). Do biblioteki zakupiona została nowoczesna drukarka wraz z kserokopiarką i skanerem. Wkrótce miał być przygotowany i urządzany nowy lokal biblioteki.

Niestety, w dniu 26 lutego 2003 r. władze powiatowe w Stargardzie Szczecińskim podjęły uchwałę o likwidacji naszej szkoły. Od września br. Zespół Szkół nr 4 im. Armii Krajowej w Stargardzie Szczecińskim przestanie istnieć. W nasze mury wprowadzi się obecny Zespół Szkół nr 3, tworząc Zespół Szkół Budowlano-Technicznych. W skład nowej

placówki wejdą tylko cztery klasy budowlane na szesć szkoły. Pozostałe klasy wraz z nauczycielami „rozparcelowane” zostaną po innych szkołach.

Rodzają się pytania: Co dalej z księgozbiorem Zespołu Szkół nr 4, który liczy ponad 12 tys. woluminów? Co z księgozbiorem technicznym zakupionym przez szkołę po byłych Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego (ok. 20 tys. woluminów, obecnie zmagazynowany), który miał być wkrótce włączony do Dydaktycznego Centrum Informacji ZS nr 4?

Moje obawy wynikają z głębokiej troski o los księgozbioru znajdującego się pod moją opieką. Proszę o opublikowanie mojego listu. Rozumiem konieczność przeprowadzenia reformy szkolnictwa ponadgimnazjalnego w naszym mieście. Wyrażam jednak nadzieję, że publikacja może pomóc w uniknięciu „rozparcelowania” pieczołowicie gromadzonego i wartościowego księgozbioru. Być może pracownicy organizowanego wkrótce Zespołu Szkół Budowlano-Technicznych zechcą włączyć go do swoich zbiorów i wykorzystają część moich pomysłów, tworząc własne centrum informacji szkolnej? Z połączenia zbiorów Zespołu Szkół nr 4, Zespołu Szkół nr 3 oraz zmagazynowanego obecnie księgozbioru po ZNTK – po urzędzeniu odpowiedniego lokalu – mógłby powstać bogaty i wartościowy księgozbiór techniczny.

Łączę pozdrowienia dla całego zespołu redakcyjnego.

MAŁGORZATA KWIATKOWSKA
nauczyciel bibliotekarz

Ciąg dalszy polemiki w sprawie „Biblioteczki Poradnika Bibliotekarza”

Pozwalam sobie przesłać „niepolemiczną” wypowiedź do polemiki. Pisząc w swoim czasie do Redakcji myślałam głównie o podzieleniu się „odczuciami na gorąco” z lektury wymienionych publikacji, niż o polemice na łamach pisma, a tym bardziej o obrażaniu Redakcji zarówno „PB”, jak i „Biblioteczki PB”, co sugeruje pani Celina Markowiak-Luty. Jeżeli moja wypowiedź tak została przez Szanowną Redakcję odebrana – to przepraszam i wyjaśniam moje intencje.

Oczekując na reklamowane „Scenariusze wystaw” (takie określenia były w wielokrotnych ofertach skierowanych do bibliotekarzy), liczyłam na publikację, która będzie „zaczynam” i inspiracją dla działań popularyzatorskich zarówno bibliotekarzy aktywnie działających (jest ich bardzo wielu), jak i tych którzy stawiają przysłowiowe „pierwsze kroki”. Wyjaśnienia we wstępie, iż nie są to scenariusze, ani konspekty nie zmieniają faktu, że bibliotekarz wcześniej został źle poinformowany o zawartości wydawnictwa.

Nie kwestionowałam wartości materiałów związanych ze Stefanem Żeromskim, rozumiejąc iż sta-

nowią jedną całość i to uzasadnia obecność scenariusza konkursu w tym zestawie. Wątpliwości wzbudziła bibliografia, a raczej lista wydania poszczególnych pozycji. Chyba, że autorce chodziło o wskazanie najstarszych wydawnictw dotyczących sylwetki Żeromskiego i innych postaci (z wyjątkiem Władysławy Szymborskiej).

Nie należy się chyba spodziewać, iż współcześni czytelnicy (bibliotek publicznych, pedagogicznych i szkolnych) będą chętnie zatrzymywać się przed gablotami z obszernymi życiorysami, cytatami i obwolutami, podczas gdy mają możliwości uzyskania szybkiej i różnorodnej informacji z elektronicznych nośników.

Zadaniem i obowiązkiem bibliotekarzy jest popularyzowanie książek w ich tradycyjnej postaci. Nie należy więc rezygnować z urządzania wystaw książkowych. Trzeba to robić w sposób konkurencyjny i z pełnym wykorzystaniem możliwości jakie dają komputer i zbiory multimedialne. Takie propozycje powinni otrzymywać bibliotekarze XXI wieku.

Fakt, że upominam się o publikacje adresowane głównie do bibliotekarzy bibliotek publicznych. Nie kieruję się bynajmniej uprzedzeniami, czy podziałami zawodowymi. Nasza placówka bardzo ściśle współpracuje z bibliotekami szkolnymi, ku obopólnemu zadowoleniu. Uważam, że nauczyciele bibliotekarze otoczeni są wszechstronną pomocą metodyczną i dlatego „Biblioteczka PB” powinna być ukierunkowana w przeważającej części na pomoc bibliotekom publicznym. Nie jest tak być może dlatego, iż bibliotekarze sieci bibliotek publicznych nie są zobowiązani do zdobywania stopni awansu zawodowego.

Gdyby omawiane scenariusze wyłonione zostały np. w drodze konkursu lub selekcji materiału wpływającego do redakcji, obejmujące różnego rodzaju wystawy organizowane w różnych typach bibliotek, stanowiłyby cenną pomoc metodyczną dla nich wszystkich, a tak to trącą „myszką”.

Na zakończenie chciałam dodać, że moje kontakty z „Poradnikiem Bibliotekarza” trwają ponad 30 lat (od początku studiów) i zawsze bardzo go ceniłam i cenię za to, że jest przy bibliotekarzu „na dobre i na złe”. Daję temu wyraz w różnych wystąpieniach, kontaktach z bibliotekarzami i studentami. W mojej naturze nie leży obrażanie kogokolwiek, a tym bardziej Redakcji „PB”. Jest to przykre, że odczuć bibliotekarza – praktyka skierowane do redakcji odbiera się jako obrazę.

Z poważaniem
STANISŁAWA NIEDZIELA

Głos w sprawie „Edukacji czytelniczej i medialnej”

Całkowicie zgadzam się z opiniami pani Renaty Grygowskiej zawartymi w artykule pod tytułem: *Treści edukacji czytelniczej i medialnej w testach*

dla gimnazjum („Poradnik Bibliotekarza” 2003 nr 3 s. 9-10). Sądziłam, że reforma szkolnictwa ureguluje sprawę nauczania treści z tego zakresu, niestety tak się nie stało.

Jestem nauczycielem bibliotekarzem w gimnazjum i zgodnie z podstawą programową uczę m.in. sporządzania opisów bibliograficznych.

Opieram się na wzorze zamieszczonym w książce *Biblioteka szkolna. Przewodnik dla bibliotekarza* pod redakcją Emilii Białkowskiej (Wyd. 2 zm. i uzupełn. Warszawa 1986 s. 322). Przykład opisu bibliograficznego książki wg normy bibliografii załącznikowej: „Głuszek Z.: *Polscy olimpijczycy 1924-1976*. Wyd. 3. Warszawa 1980”.

Taki sam sposób sporządzania opisu proponuje Elżbieta Zeman w *Edukacji czytelniczej i informacyjnej. Podręcznik dla uczniów liceum technicznego*. Warszawa 1999 (podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego... na podstawie recenzji rzeczoznawców: Jadwigi Andrzejewskiej, Anny Iwickiej-Okońskiej, Krzysztofa Szmidta i Zofii Krasuskiej).

Natomiast Józef Pielachowski (*Ścieżka edukacji czytelniczej w szkole podstawowej i gimnazjum. Poradnik metodyczno-organizacyjny dla nauczycie-*

li i dyrektorów szkół. Poznań 2000) podaje następujący przykład opisu bibliograficznego książki:

„Mickiewicz Adam, *Pan Tadeusz, czyli ostatni zajazd na Litwie*. Wyd. 1. Wrocław-Warszawa-Kraków 1963, Ossolineum”.

Ten sam autor w tym samym poradniku na s. 86 zamieszcza przykładową bibliografię załącznikową i tam opis książki wygląda następująco:

„I. Frantz W.: *Książek powijanie*. Philobiblińska suita. Kraków 1978 (Piękny esej, dużo aforyzmów, wierszy, złotych myśli o książce)”.

Skąd te rozbieżności?

A przykłady zamieszczone przez R. Grygowską dotyczące opisu bibliograficznego nie przystają do powyższego. Niestety gdybym była na miejscu piszącego ten test miałabym poważny dylemat, którą odpowiedź wybrać.

Łączę wyrazy szacunku dla Redakcji i Renaty Grygowskiej.

B. O.

PS

Dane osobowe dla wiadomości Redakcji.

Wi@domości

Oferta Biblioteki Pedagogicznej w Zamościu

• Poprzez różne formy działalności naszej biblioteki i jej filii utrzymujemy kontakt z kilkoma tysiącami czytelników miesięcznie. Podstawową formą naszej działalności jest wypożyczanie książek i czasopism.

Podjęliśmy aktywne działania, służące wzbogacaniu oferty edukacyjnej i kulturowej. W tym celu nawiązujemy różnorodne formy bezpośrednich kontaktów i współpracy.

Proponujemy współpracę w realizacji m.in. takich zadań jak:

- wspomaganie procesu edukacyjnego dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez modyfikowanie i unowocześnianie zbiorów bibliotecznych i form ich udostępniania;

- tworzenie bazy informacyjnej o posiadanych zbiorach i o zbiorach bibliotecznych innych bibliotek w kraju;

- wydawanie informatorów i opracowań popularnonaukowych, metodycznych, bibliograficznych i innych;

- organizowanie różnorodnych form promocji: książek, podręczników, skryptów, wydawnictw itp.;

- spotkania autorskie;

- sekcje warsztatowe;

- organizacja specjalistycznego doskonalenia zawodowego;

- promocja form doskonalenia i kształcenia zawodowego;

- promocja organizatorów form doskonalenia i kształcenia zawodowego;

- instruktaż i doradztwo metodyczne;

- instytucjonalne włączenie się do procesu integracji z Unią Europejską poprzez działania szkoleniowe, informacyjne i inne;

- organizacja wystaw okolicznościowych;

- organizacja imprez kulturalno-oświatowych.

Prosimy o rozważenie naszej propozycji.

Oczekujemy na odpowiedź z nadzieją nawiązania współpracy w realizacji wspólnie uzgodnionych zadań.

dr Stanisław Nowakowski

dyrektor Biblioteki Pedagogicznej w Zamościu

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” w Piotrkowie Trybunalskim

• Na zaproszenie Dyrekcji Miejskiej Biblioteki Publicznej im. A. Próchnika w Piotrkowie Tryb. i ZO SBP w tamtejszej Bibliotece gościła redaktor naczelny „Poradnika Bibliotekarza” – Jadwiga Chruścińska (9.04.2003 r.). W czasie spotkania z bibliotekarzami regionu piotrkowskiego przedstawiła bieżące problemy redagowania czasopisma oraz plany jego rozwoju. Wskazała na potrzebę upowszechniania „Poradnika” w środowisku bibliotekarskim, które jest „pismem znany, ale wciąż jeszcze niedostatecznie znanym”.

Bielsko-Biała bez „Biblioteki dla młodych klientów”

• Fundacja Bertelsmanna udzieliła finansowego wsparcia bibliotekom w Bielsku Białej i we Wrocławiu w celu zorganizowania „bibliotek dla młodzieży w wieku od 13 do 25 lat”. Nic zostały jednak uzgodnione warunki wspól-

pracy (zwłaszcza finansowe) władz Bielska Białej i fundacji, w związku z tym faktem projekt takiej biblioteki nie zostanie w tym mieście zrealizowany. Fundacja Bertelsmanna znajduje w mieście Bielska Białej innego partnera.

2003 – Rok literatury dla dzieci i młodzieży

• Rok 2003 został ogłoszony przez ministra kultury rokiem książki dla dzieci i młodzieży. Fakt ten znalazł swoje odzwierciedlenie w przebiegu 40. Targów Książki Dziecięcej w Bolonii (Fiera del Libro per Ragazzi), gdzie Polska była gościem honorowym. Polską książkę reprezentowało ponad 300 wydawców. Cenną inicjatywą polskich wydawców jest Kanon Książek dla Dzieci i Młodzieży, zainicjowany w ubiegłym roku. W tym przedsięwzięciu uczestniczą najważniejsi wydawcy. Problemom czytelnictwa najmłodszych poświęcono spotkania: „Czytam, więc myślę” zorganizowane przez Ministerstwo Kultury w Pałacu Rzeczypospolitej – w dniu 27.03.2003 r. (z ramienia SBP wziął udział prezes Jan Wołosz) oraz Bibliotece Narodowej (28.04), zorganizowane z inicjatywy dyr. M. Jagiełły – z udziałem znawców literatury dziecięcej, bibliotekarzy, pisarzy. Celem obu spotkań było zainicjowanie tworzenia strategii i programu na rzecz rozwoju czytelnictwa dzieci i młodzieży w Polsce. (J. Ch.)

Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie

• W warszawskim Pałacu Kultury i Nauki odbyły się 49. Międzynarodowe Targi Książki – największa impreza targowa w Polsce. Honorowy patronat nad imprezą objął prezydent RP Aleksander Kwaśniewski. Gospodarzami targów byli: Waldemar Dąbrowski – minister kultury i Lech Kaczyński – prezydent m. st. Warszawy. Temat przewodni tegorocznych targów to „Funkcjonowanie kultury w zjednoczonej Europie”. Rolę gościa honorowego

pełniła Hiszpania. Więcej o targach w następnych numerach „Poradnika”.

Targi Książki Dziecięcej w Bolonii – 2003

• W tegorocznych 40. Targach Książki Dziecięcej w Bolonii Polska pełniła rolę gościa honorowego. Z tej okazji w Bolonii zjawiała się liczna reprezentacja polskich wydawców i ilustratorów. Wystawę naszych ilustratorów można zaliczyć do dużych wydarzeń artystycznych. Zainteresowaniem zwiadczyających Targi cieszyła się ekspozycja polskich wydawców, prezentująca wysoki poziom publikowanych w Polsce książek dla dzieci. W promocji polskiej literatury dziecięcej dużą rolę odegrała... *Lokomotywa* Juliana Tuwima, przedstawiona w postaci różnych wydawnictw, w różnych rozwiązaniach graficznych. W spotkaniach z młodymi czytelnikami włoskimi uczestniczyli polscy autorzy. Udział Polski w Targach Bolonjskich został pozytywnie oceniony jako jedna z lepszych imprez książkowych. Wkrótce – na jesieni Targi Książki w Szwecji – gdzie Polska ponownie będzie gościem honorowym. (J. Ch.)

PERSONALIA

- Z dniem 1.04. br. Dyrektorem Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu został Andrzej Tyws – dotychczasowy dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wałbrzychu i przewodniczący Sekcji Bibliotek Publicznych przy ZG SBP.
- Z dniem 30.04. br. odeszła na emeryturę mgr Jannina Jagielska – dotychczasowa dyrektor Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego, były sekretarz generalny SBP, przewodnicząca Komisji Odznaczeń i Wyróżnień przy ZG SBP.

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca), Mirosława Majewska (sekretarz), Sylwia Błaszczuk, Wiesława Borkowska-Nichthaus, Andrzej Kempa, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz, Robert Miszczuk, Anna Skubisz, Barbara Stępniewska

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. (22) 822-43-49, 0505-078-945,

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. (22) 552-02-26

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki i piktogramów: Agata LIPNICKA

Honoraria autorskie: Małgorzata Konowrocka tel. (22) 825-54-25

Współpraca z redakcją: Jadwiga Andrzejewska, Lucjan Biliński, Grażyna Biłska, Lidia Błaszczuk, Ewa Gruda, Małgorzata Kisilowska, Bogdan Klukowski, Stefan Kubów, Krystyna Kuźmińska

WYDAWNICTWO
SBP

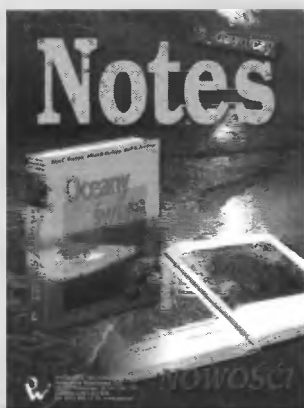
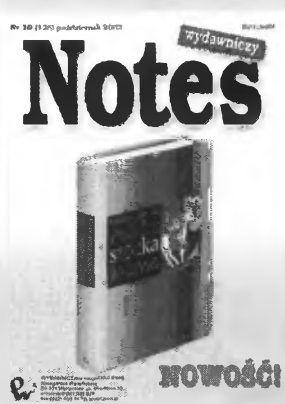
Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7 tel./fax 827-52-96
Dyrektor Wydawnictwa — Janusz NOWICKI
Konto SBP: Millennium BIG Bank Gdański S.A. Oddział 040 Warszawa
701160 2202 0000 0000 2814 5355

Skład i łamanie: Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki 17a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki.
Nakład: 7400 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594.

BOOKS-IN-PRINT 2002 DLA NOWYCH CZYTELNIKÓW BEZPŁATNIE!

PŁYTA CD Z ZESTAWEM KSIĄŻEK WYDANYCH
W ROKU 2002 Z LISTY NOWOŚCI
„NOTESU WYDAWNICZEGO”

PROSTA OBSŁUGA WYGODNA INSTALACJA

Przy zamówieniu prenumeraty na **rok 2003** tę wyjątkową publikację otrzymasz **bezpłatnie!** Wystarczy, że złożysz stosowne zamówienie do **31 czerwca 2003** faksem, pocztą elektroniczną lub pod adresem redakcji.

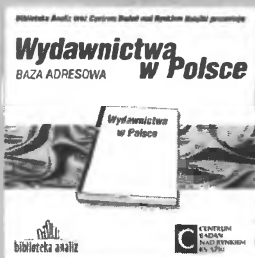
„Notes Wydawniczy”

ul. Okrężna 3, 02-916 Warszawa

tel. (0-prefiks-22) 642 27 66, 68, 69; fax (0-prefiks-22) 642 95 53

redakcja@eNotes.pl; www.eNotes.pl

Nowości Wydawnictwa Biblioteka Analiz

Baza elektroniczna „Wydawnictwa w Polsce”: aktualne informacje o 4000 firm, możliwość wyszukiwania firm po numerach ISBN, NIP, możliwość prowadzenia ewidencji handlowej, tworzenia list wysyłkowych, nadrukowywania ich na kopertach lub naklejkach. Cena programu – 350 zł + VAT

Michał Zając „Raport o książce dla dzieci i młodzieży”

Pierwsza analiza sektora książki dziecięcej i młodzieżowej. Autor opisuje zarówno fenomen Harry’ego Pottera” jak i ofertę wydawnictw dla dzieci w wieku przedszkolnym, pisze o książkach edukacyjnych, książkach-zabawkach, lekturach szkonych, kolejno przedstawia najważniejsze wydawnictwa. Cena 15 zł

Marcin Świąta „Zachowania konsumentów i marketing na rynku książki”

Autor przedstawia badania preferencji polskich czytelników i opisuje najskuteczniejsze działania marketingowe promujące książkę. Cena 19 zł

„Rozmowy o rynku książki cz. 2”

Na zbiór składają się wywiady drukowane w 2002 roku na łamach dwutygodnika „Biblioteka Analiz”. Blisko 300 stron prognoz i analiz wypowiedzianych przez fachowców. Cena 32 zł

Miesięcznik Magazyn Literacki KSIĄŻKI

Przewodnik po nowościach wydawniczych. W każdym numerze recenzujemy 100 tytułów, piszemy o wydarzeniach na rynku wydawniczo-księgarskim, odnotowujemy najciekawsze inicjatywy edytorskie i akcje promocyjne. Zamieszczamy listę bestprINTERów, bestsellerów, analizę poziomu cen książek w różnych kanałach dystrybucji.

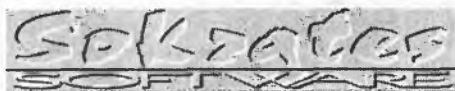

Biblioteka Analiz

Książki można kupić w redakcji Biblioteki Analiz

– ul. Mazowiecka 2/4, pok. 116, 00-048 Warszawa, dostępne są również w sprzedaży wysyłkowej. Tel. (0-22) 828 36 31
www.biblioteka-analiz.pl, e-mail: redakcja@biblioteka-analiz.pl

www.sokrates.pl

60-587 POZNAŃ, ul. Cienista 3
tel. /fax 847-57-49, 847-46-90, 841-00-13,
adres do korespondencji: 60-969 POZNAŃ 60, skr. 40
e-mail: sokrates@man.poznan.pl

Oferujemy dwa zintegrowane systemy biblioteczne: SOWA oraz SOWA2.

Oba systemy różnią się obszarem zastosowań.

System **SOWA** przeznaczony jest do obsługi zasobów bibliotek: książek, czasopism (wolumenów), zbiorów specjalnych, w tym m.in. zbiorów muzycznych, zbiorów multimedialnych, map, prac naukowych. System automatyzuje takie procesy biblioteczne jak: katalogowanie, wyszukiwanie informacji, gromadzenie, prowadzenie inwentarzy, udostępnianie (ze statystykami), inwentaryzacja (skontrum). System charakteryzuje się własnym prostym i czytelnym formatem danych oraz umożliwia import i eksport opisów katalogowych w formacie USMARC, MARC-BN i in.

System **SOWA2** przeznaczony jest przede wszystkim do katalogów informacyjno-bibliograficznych (np. bibliografie regionalne lub zagadnieniowe), faktograficznych, biograficznych oraz nietypowych, w tym zbiorów w archiwach. System przekazuje wydruki bibliograficzne bezpośrednio do edytora Word. System SOWA-2 umożliwia wybranie lub dostosowanie formatu danych indywidualnie, do potrzeb każdego katalogu. Oferujemy formaty MARC-21 (USMARC), MARC-BN (np. BZCZ) oraz własne, stosowane w bibliografiach regionalnych. W ramach jednego katalogu można zastosować różne formaty rekordów i w ten sposób połączyć dane przygotowane w różnych formatach (katalog centralny).

Oferujemy wiele rozwiązań przeznaczonych do obsługi Rozległych Sieci Bibliotecznych.

Pobieranie danych on line ze zdalnego katalogu SOWA.

Pobieranie danych poprzez protokół Z39.50 (np. katalog Biblioteki Narodowej, NUKAT i in.).

Współtworzenie katalogów centralnych.

Tworzenie serwisów informacyjnych opartych na rozproszonym wyszukiwaniu w grupie katalogów.

Zdalne administrowanie poszczególnymi instalacjami.

Obsługa planowania zakupów centralnych.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

poleca:

NOWOŚĆ
LITERATURA I SZTUKA
Starożytność i średniowiecze
Encyklopedia PWN

Wyd. 1, encyklop., s. 192, opr. twarda, 16,5×24 cm
ISBN 83-01-13982-X

W tym tomie omówione zostały dzieje literatury, architektury, rzeźby, malarstwa, teatru i muzyki dwóch wielkich epok w historii ludzkości – starożytności i średniowiecza. W pierwszej z nich szczególną uwagę skupiono na antycznej kulturze grecko-rzymskiej, uzupełniając jednak treść o starożytną sztukę i literaturę Egiptu, Mezopotamii, Persji i Hetytów, a także Indii i Chin. W części traktującej o czasach średniowiecza znalazły się teksty z dorobku dwóch kultur śródziemnomorskich: chrześcijańskiej Europy i arabsko-perskiego świata islamskiego – od Koranu i eposów rycerskich poczynając, na twórczości Dantego i Villona skończywszy. W encyklopedii Czytelnik odnajdzie również hasła przybliżające pomniki sztuki przedromańskiej, romańskiej i gotyckiej. Kontynuację encyklopedii *Literatura i sztuka. Starożytność i średniowiecze* stanowią tytuły *Literatura i sztuka. Epoka nowożytna* oraz *Literatura i sztuka. Wiek XX*.

LITERATURA I SZTUKA
Epoka nowożytna
Encyklopedia PWN

Wyd. 1, encyklop., s. 192, opr. twarda, 16,5×24 cm
ISBN 83-01-13984-6

Literatura i sztuka. Epoka nowożytna jest drugą z trzech encyklopedii mających przybliżyć historię twórczości artystycznej Człowieka od czasów najdawniejszych po przełom naszych tysiącleci. W tym tomie omówione zostały dzieje literatury, architektury, rzeźby, malarstwa, teatru i muzyki czterech kluczowych wieków z historii ludzkości, nazywanych epoką nowożytną. Sztukę nowożytną zwykło się dzielić na kilka podstawowych epok stylowych, poczynając od renesansu, poprzez manieryzm, barok, rokoko i sentymentalizm, a dalej klasycyzm, romantyzm, style historyzujące XIX wieku po przełom impresjonistyczny i dokonania secesji. W literaturze natomiast wyróżnia się główne epoki renesansu, baroku, oświecenia, romantyzmu i pozytywizmu. Czasy nowożytne przyniosły definitywny koniec anonimowości w sztuce i literaturze, przywracając znaną już z kultury antycznej pozycję twórcy. Encyklopedia *Literatura i sztuka. Epoka nowożytna* tworzy całość z dwoma innymi tomami serii – *Literatura i sztuka. Starożytność i średniowiecze* oraz *Literatura i sztuka. Wiek XX*.

LITERATURA I SZTUKA
Wiek XX
Encyklopedia PWN

Wyd. 1, encyklop., s. 192, opr. twarda, 16,5×24 cm
ISBN 83-01-13985-4

Literatura i sztuka. Wiek XX stanowi kontynuację encyklopedii *Literatura i sztuka. Starożytność i średniowiecze* oraz encyklopedii *Literatura i sztuka. Epoka nowożytna*. Przedstawia rozwój sztuki ubiegłego stulecia, ukazując kolejne prądy artystyczne: modernizm, awangardę, kubizm, dadaizm, ekspresjonizm, futuryzm, surrealizm, neoklasycyzm aż po postmodernizm. W przystępnych artykułach prezentuje największe osiągnięcia XX-wiecznej literatury: francuskiej, angielskiej i amerykańskiej, niemieckiej, austriackiej i szwajcarskiej, rosyjskiej, iberoamerykańskiej, włoskiej, polskiej oraz innych. Część poświęcona muzyce XX w. zawiera zarówno artykuły dotyczące muzyki poważnej, jak i rozrywkowej. Oprócz rozdziałów opisujących architekturę, malarstwo, rzeźbę, literaturę i muzykę, niniejsza encyklopedia zawiera ponadto rozdział poświęcony dziełom sztuki filmowej.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN S.A.
00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10
Dział Dystrybucji Wysyłkowej Prenumerat,
00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10
tel. 0-801-351-929, fax: (0-22) 695-41-79
(od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰-18⁰⁰)

**Zapraszamy do naszych księgarni własnych i promocyjnych na terenie całego kraju,
w których można kupić wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa**